

ΕΤΟΣ Ζ'

ΤΕΥΧΟΣ 4

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1929

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΛΕΥΘ. ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ Α.Α.Σ.Δ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ :
Α. Π. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ :
† ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΓΑΛΑΝΗΣ

PYTHAGORAS

MONTHLY ORGAN OF THE GREEK FR. MASONRY OF A. & A.S.R.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σαφές κήρυγμα πρὸς τοὺς ἐν διασπορᾷ Ἕλληνας — Α. Π. Α.	Σελ.	161
Προσφώνησις Π. Δ. Καλογεροπούλου πρὸς τοὺς ἐκδρομῆς τῆς ΑΧΕΠΑ	»	161
Ἡ Ἐλευθερία — Β. Ν. Πασχάλη.	»	164
Βραχεία εἰσαγωγή περὶ τῶν μέσων ἀμοιβαίας ἐπικοινωνίας τῶν Μυστῶν — Δ. Π. Καλογεροπούλου.	»	172
Τεκτονικός Ὀμιλος Ἐκδρομῶν.	»	175
Ἐνὰ τὸς Ἑλληνικὰς Στοὰς. Στοὰ Φίλιππος Θεσσαλονίκης. Τεκτονική ἐορτή.	»	177
Πανηγυρικός λόγος Ἰωάννου Κωνσταντινίδου.	»	178
Περὶ τῶν Πηγῶν τοῦ Τεκτονισμοῦ — Κλ. Βουδούρη.	»	185
Συντηρητικότης περὶ τὴν εἰσδοχὴν ἀμυήτων.	»	193
Εἰδησεις ἐκ τοῦ Παγκοσμίου Τεκτονισμοῦ.	»	194
Διάνεξις ἀδελφῶν Βουλγάρων ἐν Γαλλικῇ Στοᾷ.	»	196
Νέα Βιβλία. Δ. Π. Καλογεροπούλου.	»	198
Δ' Διεθνῆς ἔκθεσις Θεσσαλονίκης.	»	200

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ :
ΟΔΟΣ ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ 3—ΑΘΗΝΑΙ

ADDRESS :
3 VALTETSIOU STREET—ATHENS

ΠΡΟΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ

Δήλωσις

Ἡ ἐτησία συνδρομή, ὡς γνωστόν, ὄριστα προπληρωτέα ἀρχομένη πάντοτε ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου.

Ὅθεν οἱ Φιλτ. . Ἀδ. : συνδρομηταὶ παρακαλοῦνται, εἰς μὲν τὰς πόλεις ἔνθα λειτουργοῦσιν ἑλληνικαὶ Στοαὶ νὰ καταβάλλωσι τὴν συνδρομὴν τοῦ τρ. ἔτους εἰς τοὺς οἰκείους ἀντιπροσώπους, τοὺς εὐγενῶς ἀναλαβόντας τὸ τεκτονικὸν καθήκον τῆς ἑκασταχοῦ διαδόσεως τοῦ Πυθαγόρου, ἐφ' ὅσον δὲ διαμένουσιν εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἢ τῆς ἀλλοδαπῆς νὰ ἀποστέλλωσι τὸ ἀντίτιμον τῆς συνδρομῆς δι' ἐπιστολῆς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Διευθυντοῦ Α. Α. Ἀλεξανδροπούλου, εἰ δυνατὸν δὲ συνεννοούμενοι πρὸς ἀλλήλους οἱ ἐν τῇ αὐτῇ πόλει διαμένοντες πρὸς ἔκδοσιν ἐνιαίας ἐπιταγῆς.

“ ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ”,

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

Ἀφιερωμένον εἰς τὸ ἀρχαῖον καὶ ἀποδεδεγμένον Σκωτικὸν δόγμα

Ἰδρυθὲν τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1882 ὑπὸ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΓΑΛΑΝΗ 33.

Νέα ἔκδοσις ἀπὸ τοῦ 1923

Διευθυντῆς ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Π. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ 33.

Γραφεῖον : 3 ΟΔΟΣ ΒΑΔΤΕΤΣΙΟΥ 3.— ΑΘΗΝΑΙ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ:

Ἐν Ἑλλάδι δρα. 75

Ἐν Ἀμερικῇ δολλάρια 3

Ἐν ταῖς λοιπαῖς χώραις σελίνια 10

Ἐκαστος προηγούμενος τόμος τιμᾶται δραχ. 100.

Καὶ οἱ ἕξ τόμοι τῶν ἐτῶν 1923—1928, δεδεμένοι, (broché) τιμῶνται δρα. 500.

Ἀποστέλλονται δὲ εἰς πᾶσαν χώραν τῆς Ἀλλοδαπῆς ἐλεύθεροι ταχυδρομικῶν τελῶν καὶ ἐπὶ συστάσει ἀντὶ δολλαρίων 12.

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ

«...ἀλλὰ σὺ θάρσει, ἐπεὶ θεῖον γένος ἐστὶ βροτοῖσιν
οἷς ἰσθᾶ προφέρουσα φύσις δαίνυσσιν ἕκαστα...»

ΧΡΥΣΑ ΕΡΗ

ΑΘΗΝΑΙ, ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ 3

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Α. Π. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

Νέας Περιόδ. τόμ. Ζ'

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1929

Τεύχος 4

ΣΟΦΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΝ ΔΙΑΣΠΟΡΑ, ΕΛΛΗΝΑΣ

Οὐδὲν ἄλλο Ἔθνος ὑπέστη πλειοτέρας ἀπολείας καὶ μείζονα αἰμορραγίαν, ὅσον τὸ Ἑλληνικὸν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἤδη χρόνων, ὡς ἐκ τῆς ἀκαθέκτου ῥοπῆς πρὸς μετανάστευσιν καὶ ἴδρυσιν ἀποικιῶν. Καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐχρησίμευσεν πλειότερον πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ ζωπύρωσιν ἄλλων φυλῶν ἀνὰ πάσας τὰς Ἡπείρους ὅσον τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος.

Διὰ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐνεργητικότητος τῶν Ἑλλήνων ἐκραταιώθησαν πολλὰ Ἔθνη βίᾳ ἢ ἠθικῶ καταναγκασμῶ ἐπιτυχόντα τὴν ἀφομοίωσιν Ἑλληνικῶν Στοιχείων.

Οὕτω κατὰ διαφόρους ἱστορικούς περιόδους οἱ Ἕλληνες ἐχρησίμευσαν ὡς φορεῖς τοῦ Πολιτισμοῦ ἀνὰ πλείστας χώρας ἢ τοῦλάχιστον ὡς συντελεσται τῆς προόδου ξένων χωρῶν.

Ἡ τοιαύτη ὁμως συμβολὴ παρέχεται δαψιλεστέρα ἐφ' ὅσον οἱ ἐν διασπορᾷ Ἕλληνες καθιστάμενοι νομοταγεῖς πολῖται νέας θετῆς Πατριδος, διατηροῦσι τὴν συνείδησιν καὶ τῆς εὐγενοῦς αὐτῶν καταγωγῆς καὶ τῶν πατρίων παραδόσεων. Τοιοῦτον Κήρυγμα χρησιμώτατον παρέχει ὁ κατωτέρω παρατιθέμενος λόγος τοῦ ὑμετέρου Μ.· Ὑπ.· Ταξιαρχοῦ ἀπαγγελθεὶς πρὸς τοὺς ἀφικομένους ἐξ Ἀμερικῆς ἐκδρομεῖς τῆς ΑΧΕΠΑ κατὰ τὴν γενομένην πρὸς αὐτοὺς δεξίωσιν ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς Δεγεῶνος τῆ συμπράξει τῆς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν.

**Προσφώνησις Μεγ.· Ὑπ.· Ταξιαρχοῦ Π. Δ. Καλογεροπούλου
πρὸς τὰ μέλη τῆς ΑΧΕΠΑ**

Ἡ Ἐταιρεία Βυζαντινῶν Σπουδῶν θεωρεῖ ἑαυτὴν εὐτυχῆ διὰ δεξιούται σήμερον τοὺς Ἀχέπας καὶ σφίγγει τὴν χεῖρα τῶν κ.κ. Τσανετῆ, Νίχσον, Βέρρυ, Στυλιανοῦ καὶ Νίκα, οἱ ὅποιοι ἡγοῦνται Ἑλλήνων ἀγαπώντων τὴν Ἀμερικὴν ὡς πατρίδα καὶ μὴ λησμονούντων τὴν

γενέτειραν ἥτις μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας δέχεται αὐτοὺς εἰς τοὺς κόλ-
πους τῆς καὶ τοὺς περιπτύσσεται.

Ἄγ. Ἀχέπαι καὶ λοιποὶ ἡγήτορες αὐτῶν δοξάζετε τὴν Μεγάλην Ἀμερικὴν, ἀλλὰ μὴ λησμονῆτε ὅτι καὶ ἡ Ἑλλάς ὑπῆρξε μεγάλη καὶ πολλή καὶ ἐφώτισε πάντας τοὺς λαοὺς διὰ μέσου τῶν αἰώνων ὄχι μόνον ὅτε ἠκμαζε καὶ ἐκυριάρχει, ἀλλὰ καὶ ὅτε ἐγένετο δορυάλωτος ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ ὅτε ὑπέπεσεν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Τούρκων. Μέννησθε, φίλτατοι Ἀχέπαι, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ πτώσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως συνετέλεσεν, ὅπως οἱ Ἑλληνες πρόσφυγες μεταλαμπαδεύσωσι τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας εἰς τὴν Ἑσπερίαν.

Ἀχέπαι, ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ καυχᾶσθε ὅτι φέρετε τὸν τίτλον τοῦ Ἑλλήνος καὶ νὰ λέγητε εἰς τοὺς Ἀμερικανοὺς συμπολίτας Σας ὅτι κατάγεσθε ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἥτις ὑπῆρξεν ὁ ἐπίγειος ἥλιος ὁ καταυγάζων τὸν πολιτισμὸν εἰς πάντας τοὺς λαοὺς ἀπὸ 110 χιλ. ἐτῶν καὶ ὅτι ἡ Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία κλίτοι ἐγκαταλειπομένη πάντοτε ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐν τοῖς κινδύνοις, ὑπῆρξε πάντοτε προμαχὼν κατὰ πάσης ἐπιδρομῆς βαρβάρων καὶ ἐπάλαισε μέχρι τελευταίας πνοῆς δι' ὀλιγαριθμῶν στρατιωτῶν κατὰ πολυαριθμῶν στρατιῶν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους προδοθεῖσα ὑπέκυψεν εἰς τὸ μοιραῖον.

Ἡ Ἑταιρεία Βυζαντινῶν Σπουδῶν ἀποσκοπεῖ ν' ἀποδείξῃ ἐμπραγματῶς ὅτι ἡ Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία ἦτο ἡ θεματοφύλαξ τῶν Ἑλληνικῶν παραδόσεων καὶ ὅτι ἐξηκολούθει νὰ διεξάγῃ τὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα κατὰ πάντων τῶν ἄλλοφύλων, συνεχίζουσα οὕτω τὴν Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν καὶ οἶονεὶ ἀποτελοῦσα τὸν δεῦτερον κρίκον τῆς Ἑλληνικῆς ἐνότητος, μολοντί δὲ πενιχρὰ μέσα κεκτημένη δημοσιεύει ἐπετηρίδα ἐν ἣ ἐμφανίζει εἰκόνας τῶν κατὰ τὴν Βυζαντινὴν καὶ μεταβυζαντινὴν περίοδον περιωθέντων λειψάνων τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης καὶ τῶν Ἑλλήνων Γραμμάτων. Αἱ ἐν τῇ ἐπετηρίδι πραγματεῖαι τῶν σοφῶν συναδέλφων μου ἀπέσπασαν τὰ συγχαρητήρια πάντων τῶν Βυζαντιολόγων. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ βιβλιοφύλαξ τοῦ Βατικανοῦ ἀοίδιμος Palmieri μὲ συνεχάρη διὰ τὰ γραφέντα καὶ ἀπαθαυμάζων τὸ ἔργον μας ἔγραψε ὅτι θεωρεῖ τοὺς Ἑλληνας ὡς μόνους κληρονόμους τῶν Βυζαντινῶν.

Ἡ Ἑταιρεία μας ποιεῖται διαλέξεις, ἐκδρομὰς, διαγωνισμοὺς, ἐκδόσεις βιβλίων κλπ. ἵνα ἀναιρέσῃ τὰς ἐκ συστήματος δυσφημίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Βυζαντινισμοῦ καὶ φέρῃ εἰς φῶς τὴν ἀπανταχοῦ καὶ πάντοτε ὑπεροχὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος. Ἀχέπαι, εἶδετε ἰδίους ὄμμασι τὰς θυσίας καὶ τὰς προσφορὰς τοῦ εἶναι τῶν Ἑλλήνων ὅπως στεγάζωσι, ἐνδύσωσι, διαθρέψωσι καὶ ἀποζημιώσωσι τοὺς πρόσφυγας

εἴτε Ἀρμένιοι, εἴτε Κιρκάσιοι εἴτε Τοῦρκοι εἴτε Ἕλληνες ἦσαν. Κηρύξατε τοῦτο εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ εἶπατε αὐτοῖς ὅτι οἱ Ἕλληνες ἔχυσαν τὸ αἷμά των ἵνα ἀπελευθερώσωσι τοὺς δμαίμονας καὶ ὅτι μετὰ τὴν καταστροφὴν προσέφερον τὰ πάντα ὅπως ἐγκαταστήσωσιν αὐτοὺς ἀνέτως ἐν τῇ χώρᾳ μας. Μόνον δὲ ὁ Ἀμερικανικὸς λαὸς μᾶς ἦλθε κάπως ἀρωγὸς εἰς τὸ προσφυγικὸν ζήτημα.

Ὡς δὲ πᾶσα δυστυχία ἐπάγεται εὐτυχίαν, οὕτω καὶ ἡ ἐν Τουρκίᾳ κερδίσις τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς ἐπήγαγε τὴν συμπύκνωσιν τῶν Ἑλληνικῶν πληθυσμῶν ἐν τῇ παλαιᾷ Ἑλλάδι. Νῦν ἀριθμούμεθα περὶ τὰς ἑξῆς ἑκατομμύρια καὶ ἀποτελοῦμεν μίαν δύναμιν οὐχὶ εὐκαταφρόνητον ἐν τῷ Αἴμῳ ἢ ἐν τῇ ἄλλῳ λεγομένῃ Βαλκανικῇ Χερσονήσῳ.

Ἡ συστάσα δ' ἐν Χάγῃ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν ἐλπίζομεν ὅτι θὰ παγιώσῃ τὴν εἰρήνην καὶ θὰ σώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴν ἀλληλοκτονίαν. Βρασιζόμενοι λοιπὸν ἐπὶ τῆς εἰρήνης ἀκούομεν μετ' εὐχαριστήσεως ὅτι πρόκειται νὰ ἐγερθῇ κενοτάφιον τοῦ ἀοιδίμου Σαμουὴλ Χάου οὗ τὴν βιογραφίαν ἐδημοσίευσα καὶ ἐξύμνησα τὰς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὑπηρεσίας του ὅτε ἡ Ἀμερικανικὴ ἱατρικὴ ἀποστολὴ ἀφίκετο εἰς Ἑλλάδα κατὰ τὸν πόλεμον. Πρὸς τοῦτοις, ἐγὼ ηὐτύχησα νὰ γνωρίσω τὸν υἱὸν τοῦ Χάου ὅτε ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας, καὶ μετὰ τοῦ ἀληθμονήτου Φιλοπολιμένου Παρασκευαῆδου, Διευθυντοῦ τοῦ Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν—Πειραιῶς, συνώδευσα τοῦτον εἰς Λαύριον. Κατὰ τὴν ἐν Ἀθήναις βραχεῖαν διαμονὴν του ἐπεσκέφθησαν αὐτὸν πάντες οἱ τότε παρεπιδημοῦντες Κρήτες ὀπλαρχηγοὶ ἀποτίοντες φόρον εὐγνωμοσύνης εἰς τὰς προσενεχθείσας ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἐν Ἀμερικῇ φιλελλήνων βοηθείας. Δὲν ἐλησμόνησα δὲ νὰ ἀπονεύμω καὶ τὸν προσήκοντα ἔπαινον εἰς τὴν σύζυγόν του Ίουλίαν Χάου τὴν ποιήτριαν τοῦ Ἀμερικανικοῦ ὕμνου ὃν ἠκούσατε παιανιζόμενον πρὸ μικροῦ. Εὐχομαί ὅπως τὸ μνημεῖον τοῦτο τάχιστα ἀνεγερθῇ, ἵνα καὶ οἱ μεταγενέστεροι εὐλογῶσι τὴν μνήμην τοῦ πρώτου ἐν Ἑλλάδι ἀρχιάτρου τοῦ Π. Ναυτικοῦ καὶ κατόπιν ἱστορικοῦ τοῦ ἑεροῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος.

Συμπεραίνων χαιρετίζω ἐξ ὀνόματος τῆς Ἐτ. Βυζ. Σπ. τὴν ἐλευσίαν σας καὶ εὐχομαί ὅπως πάντες οἱ Ἀχέπαι ἴδωσιν ἐκ περιτροπῆς τὴν Ἑλλάδα ἣτις καίτοι ἐν ἀδιαλείπτῳ πολέμῳ ἐδρικομένη ἀπαύστως μεγαλύνεται καὶ ἐξωραϊζεται.

Ἀπευθύνων τέλος Ὑμῖν ἐξ ὀνόματος συμπάντων τῶν Ἑλλήνων, ἐλευθέρων τε καὶ ἀλυτρώτων, τὸ καλῶς ὤρτατε, παρακαλῶ ὅπως ἀναφωνήσητε μετ' ἐμοῦ, ζήτω ἡ Ἀμερικῇ, ζήτωσαν οἱ Ἀχέπαι, ζήτωσαν οἱ ἀρχηγοὶ αὐτῶν.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ⁽¹⁾

Πρὸς ὑπαρξιν ἐλευθερίας προαπαιτεῖται πεφωτισμένη περὶ τῆς ἐννοίας τῆς ἐλευθερίας συνείδησις.

“Πυθαγόρας,” Τόμος 4ος σελ. 1235

Τι εἶναι ἐλευθερία ;

Δὲν εἶναι λέξις τις ἀφηρημένης ἐννοίας, ἀλλὰ λέξις παριστώσα σκοπὸν εὐρὴν καὶ οὐσιώδη ἐν τῇ καθόλου ζωῇ τοῦ ἀνθρώπου.

Εἶναι αὕτη, τῆς ζωῆς ὁ σκοπός, εἶναι αὕτη αὕτη ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπίνη ζωή.

Ὁ ἐλεύθερος ἄνθρωπος, αὐτὸς μόνον διαισθάνεται τὴν θεῖαν του καταγωγήν. Μετὰ τοῦτο συναισθάνεται καὶ τὴν ὑψηλὴν ἐν τῷ Κόσμῳ ἀποστολήν του, ἣν ἔχει ὡς ἔμφυτον κληροδότημα ἐξ αὐτοῦ τοῦ Μεγάλου Δημιουργοῦ.

Ἐκ τούτου τοῦ λόγου ὁ ἐλεύθερος ἄνθρωπος κατανοεῖ τὸν σκοπὸν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ τὸν τελικὸν αὐτῆς προορισμόν, ὅστις εἶναι νὰ προσεγγίσῃ ὁ ἄνθρωπος, ἐν τῇ ἠθικῇ καὶ τῇ δικαιοσύνῃ, τὴν τελειότητα τοῦ μεγάλου Δημιουργοῦ.

Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐλεύθερος, μόνον αὐτός.

Τὴν σημασίαν τῆς ἐλευθερίας ἔχει ἀναγράψῃ ὡς σκοπὸν αὐτῆς θεμελιώδη ἀπὸ τῆς γενέσεώς της ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ ὡς ἀκολούθως :

Ἐλευθερία εἶναι ἡ δύναμις τοῦ πράττειν, ἢ τοῦ μὴ πράττειν τι συμφώνως πρὸς τὴν ἰδίαν θέλησιν.

Ἡ ἐλευθερία ἄρα εἶναι τὸ εὐγενέστερον, τὸ ἱερώτερον καὶ τὸ θεϊότερον τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τοῦτο ὁ ἐλεύθερος ἄνθρωπος δύναται νὰ ἐγκολπωθῇ πᾶν ὅ,τι ὠραῖον ἐπιδιώκει ὁ Πολιτισμός, νὰ ἐνστερνισθῇ πᾶν ὅ,τι ὑψηλὸν ἐκπροσωπεῖ ὁ Ἀνθρωπισμός, ἤτοι τὴν ἀνοχήν, τὴν ἐπιείκειαν, τὴν ἰσότητα, τὴν ἀδελφότητα, τὴν

1) Ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ πρесеβεύει, ὅτι πᾶσα ἀνθρωπιστικὴ ἰδέα, πᾶσα ἀγαθοεργὸς δρᾶσις καὶ πᾶσα ἐνατένισις πρὸς τὰ ὑπερκόσμια καὶ λατρεία τοῦ Θεοῦ ἀπορρέει ἐκ τῆς ἐμφύτου τῷ ἀνθρώπῳ ἰδέας, πρωταρχικῆς βάσεως τῆς ἀνθρωπίνης ἐξελίξεως, τῆς ἰδέας τῆς Ἐλευθερίας. Καὶ ἡ ἰδέα αὕτη ἐρευνᾶται εἰς τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον, ὑπὸ φιλομαθοῦς ἐξ Ἰωνίας νεωτέρου Τεκτονος, διατελοῦντος ὑπὸ τὴν ἐμπνευσιν τῆς Πλατωνικῆς θεωρίας, ὅτι αἱ ὑψηλαὶ ἰδέαι πλανῶνται ἀνὰ τὸ σύμπαν ὡς αἴθριοι δυνάμεις καὶ πρωταρχικοὶ τύποι, καθ' οὓς συνετελέσθη ἡ δημιουργία τοῦ σύμπαντος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

ἀγάπην καὶ τὴν ἀλληλεγγύην πρὸς ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

Πρὸς τοιοῦτον φωτεινὸν σκοπὸν τείνουσα ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ, ὡς φάρος τηλαυγῆς καὶ αἰωνόβιος, φωτίζει καὶ θὰ ἐξακολουθῆ νὰ φωτίζῃ τοὺς θέλοντας νὰ βλέπωσι, τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ μανθάνωσι, τοὺς ἐπιδιώκοντας νὰ τελειοποιῶνται.

* *

Στραφῶμεν ἐπ' ὀλίγον νοερώς εἰς χρόνους μεμακρυσμένους ἀφ' ἡμῶν.

Οἱ ἀρχαιότεροι τῶν ἀνθρώπων, ἐξ ὧν ἔλκομεν ὅλοι τὴν ἐξελικτικὴν καταγωγὴν ἡμῶν ἦσαν βεβυθισμένοι εἰς σκότος ἀμαθείας, ἐστερημένοι ἐπενδύσεως, ἐστερημένοι ἀκόμη στέγης, ἐστερημένοι καὶ αὐτῶν τῶν μέσων τῆς στοιχειώδους ἀνθρωπίνης ζωῆς.

Οἱ ἰσχυρότεροι ἐπεκράτουν τῶν ἀδυνάτων, αὐτοὶ ὑπεδούλουν τοὺς ἄλλους, καίτοι ἔχοντας τὰς αὐτὰς ιδιότητες τοῦ ἀνθρώπου, φυσικὰς, πνευματικὰς καὶ ψυχικὰς.

Οἱ κατὰ τύχην ὡς ἀδύνατοι προκαταληφθέντες, ἢ ἐκ διαφορῶν ἄλλων συνθηκῶν ἀνίσχυροι ἀποδειχθέντες ἐδούλευον τοῖς ἰσχυροῖς. Ἦτο λοιπὸν ἐκμετάλλευσις τοῦ ἀνθρώπου, ἄγνοια τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ, ζωὴ κτηνώδης τῶν δούλων, ἀκόλαστος ζωὴ τῶν τυράννων, ἐκμετάλλευσις τῶν γυναικῶν τῶν πτωχῶν, ἀτίμως τῶν θυγατέρων τῶν δυστυχῶν.

Ταῦτα πάντα συντελοῦντο, καθ' ἣν ἐποχὴν τὸ Δίκαιον, γεννηθὲν καὶ αὐτὸ συγχρόνως μετὰ τῆς ὡραίας Δημιουργίας, ἐπεβάλλετο ὑπὸ τῆς αὐθαρέτου βουλήσεως, ἢ τῆς βίας ὡς Δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου. Ὑπὸ τοιαύτας δὲ συνθήκας δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μορφωθῆ καὶ ἐπικρατήσῃ τοῦ ἀληθοῦς Δικαίου ἢ πραγματικῆς ἔννοια.

Διότι ναι μὲν ἀνὰ τὸ ἀχανὲς Ἄπειρον ὑπῆρχεν, ὡς πλανωμένη τοῦ Δημιουργοῦ π ν ο ή, ἡ ἰδέα τόσοσ τοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ἐλευθερίας, ὡς καὶ ἡ ἰδέα πάσης ἄλλης ἀληθείας, ἀλλ' ἦσαν ὅλαι ἀσύλληπτοι ὑπὸ τὴν πραγματικὴν των ἔννοιαν, διότι οἱ ἀνθρωποὶ ἐγεννῶντο μὲν ἐλεύθεροι, δὲν ἦσαν ὁμως τοιοῦτοι, ἐφ' ὅσον ἐλεύθεροι ἐλογίζοντο οἱ δυνατοί, οἱ ἐπιτήδειοι, οἱ ἐπισωρευόντες εἰς τὰς ἀποθήκας καὶ τὰς κρύπτας των τὰ περισσότερα γήινα ἀγαθὰ, τὰ πολυτιμότερα πράγματα ἐξ ἀρπαγῆς ἀπὸ τῶν ἀδυνάτων.

Καὶ σήμερον ἀκόμη κατόπιν τόσης προόδου κοινωνικῆς, καὶ ἰδίᾳ προόδου Πολιτισμοῦ, Ἀνθρωπισμοῦ καὶ Ἐξελίξεως, συμβαίνοσι τὰ αὐτὰ σχεδόν, κατ' ἀναλογίαν, ἴσως μάλιστα καὶ ὑπὸ μορφὰς χείρονας ἔτι. — Μήπως λ. χ. ἔπαυσεν ἡ πλεονεξία τοῦ θησαυρισμοῦ, ἦτις, παρα-

μερίζουσα ἢ καταπατοῦσα τὴν Ἠθικὴν καὶ τοὺς Νόμους, κυλίεται καὶ κυλίει εἰς τὸν βόρβορον τῆς διαφθορᾶς;—Ἡ μήπως τὰ αἰσθημάτων τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀλληλεγγύης δὲν ὑποχωροῦσι πρὸ τῶν αἰσθημάτων τῆς ἐχθροπαθείας καὶ τοῦ μίσους, τῆς κακίας καὶ τῶν ἀντεκδικήσεων; Ἡ μήπως ἀκόμη βραβεύεται πάντοτε ἡ ἐντιμότης, ἡ εἰλικρίνεια, ἡ ἀφοσίωσις, ἡ αὐτοθυσία καὶ ἡ μετριοφροσύνη, τοῦτέστι συλλήβδην αὐτὴ ἡ Ἀρετὴ;

Ἄλλ' οἱ δοῦλοι καὶ οἱ εἴλωτες τῶν μεμακρυσμένων ἐκείνων χρόνων, ἐξευτελιζόμενοι καὶ πιεζόμενοι παντοιοτρόπως, δὲν παρέμειναν τελείως καὶ ἔσαι ἀναίσθητοι ἐν τῇ οἰκτρᾷ καὶ κτηνώδει καταστάσει αὐτῶν.

Ἄλλοίμονον εἰς τὰς κοινωνίας τὰς τότε, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς κοινωνίας ὅλων τῶν ἐποχῶν, ἐὰν οὗτοι παρέμενον ἀπαθείς καὶ ἀναίσθητοι ἐπ' ἄπειρον. Θὰ ἐπεκράτει ἐν φρικιαστικῇ εἰκόνι ἀνὰ τοὺς Αἰῶνας αἰωνία ἡ κυριαρχία τῆς ἀγριότητος, τῆς βαρβαρότητος καὶ τοῦ δεσποτισμοῦ.

Παρὰ τὴν στυγνὴν δουλείαν, παρὰ τὰς σκληρὰς πιέσεις, παρὰ τὴν ἀθλίαν κατάστασιν τῶν δούλων καὶ τῶν εἰλώτων, οὗτοι ἀνένηψαν ἐκ τοῦ κατέχοντος αὐτοὺς ληθάργου, ἤρχισαν νὰ σκέπτονται... Συνέλαβον, ἐν θεία ἐκστάσει περιπεσόντες, τὴν ἀνὰ τὸ Ἄπειρον πλανωμένην ζυφογόνον πνοὴν τῆς ἐλευθερίας καὶ συνησθάνθησαν, ὅτι ἦσαν καὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι. Συνησθάνθησαν, ὅτι δὲν διέφερον τῶν ἄλλων ὁμοίων των, εἰμὴ κατὰ τὴν ὑλικὴν ἰσχύν, ἐφ' ὅσον ἀφῆκαν αὐτοὶ τοὺς ἄλλους νὰ τοὺς ὑποσκελίσωσιν, ἀφέθησαν νὰ τοὺς ὑπερτερήσωσι καὶ περιῆλθον εἰς σημεῖον νὰ θεωρῶνται κατώτεροι ἐκείνων, νὰ χρησιμοποιῶνται ὑποτακτικοὶ αὐτῶν.

Ἐσκέφθησαν, ὅτι ἡ κατάστασις των ἦτο δυνατόν νὰ ἀλλάξη, ὅτι ἠδύναντο νὰ λάβωσι καὶ αὐτοὶ ἐλευθέρως μίαν θέσιν ὑπὸ τὸν Ἥλιον, θέσιν ἀνθρώπων, δικαιομένων νὰ ζῶσιν ἐν ταῖς κοινωνίαις τῶν ἀνθρώπων.

Ἐσχον ἐπίγνωσιν φωτεινῆς τινος ἀποκαλύψεως, ὡς προῦκάλει ποτέ τοῦ Δελφικοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος τὸ ἀφυπνιστικὸν ἐπίγραμμα: «Γνώθι—Σαυτὸν» καὶ ἔκαμον χρῆσιν τοῦ ἀγράφου, ἀλλὰ σωτηρίου Νόμου τῆς ἀπωθήσεως τῆς βίας διὰ τῆς βίας, ὅπως εἶπεν βραδύτερον ὁ Κικέρων.

Ἡγωνίσθησαν, πολλοὶ αὐτῶν ἐδιώχθησαν, ἢ ἐκινδύνευσαν, ἀλλ' οἱ λοιποὶ ἐπεκράτησαν καὶ ἀνέκτησαν τὴν ἐλευθερίαν των.

Ἐἶχον πλέον διαισθανθῆ προσηκόντως τὴν πνοὴν τῆς ἀληθείας.

καὶ τῆς πραγματικότητος, τὴν ὁποίαν μετὰ χιλιετηρίδας ὅλας, ὁ Κάντιος διευτύπωσεν εἰς τὸ ἐξῆς ἀξίωμα:

Ἀνοχή τῆς παραβιάσεως τῶν ἰδίων δικαιωμάτων, ἀποτελεῖ προσβολὴν τοῦ καθήκοντος τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἑαυτόν.

Ἐκ τοιούτων τολμηρῶν καὶ θεοπνεύστων ἠϋξανεν, ὁσημέραι, νέα τάξις ἀνθρώπων ἐλευθέρων, σχόντων ἐπίγνωσιν πλήρη τοῦ μεγάλου ἀγαθοῦ τῆς Ἐλευθερίας. Ἐκ τῆς τάξεως ταύτης ἐπεκράτησαν μετ' ἀγῶνας αἰῶνων πολλῶν κοινότητες ἐλεύθεραι καὶ ἀποκατεστάθησαν αὐτόνομοι. Ὑπὸ τοιούτων δὲ κοινωνικῶν τάξεων ἀνετρέποντο βαθμηδόν, μετὰ διαφόρους περιπετείας, αἱ πρόην ἰσχύουσαι αὐθαίρετοι καὶ τυραννικαὶ τοιαῦται.

Καθ' ὅμοιον τρόπον μετέπειτα διάφοροι Λαοὶ, ἄλλοι μεμακροσμένης ἐποχῆς, ἄλλοι ἐποχῆς λίαν προσφάτου, ζῶντες ἐν δουλείᾳ, στενάζοντες ὑπὸ τὸ πέλημα τυραννικῶν κυριάρχων, δὲν παρέμειναν ἐπιλήσιμονες τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων των.—Ἐσκέφθησαν, εἰργάσθησαν, συνεννοήθησαν, ἐξηγέρθησαν—«*Vim vi repellere*»—καὶ ἀπέκτησαν, κατὰ σειρᾶν, τὴν ἐλευθερίαν των.

Οὕτω πως τὸ Δίκαιον ἐξεδηλώθη καὶ ἐπεκράτησε μεγαλειῶδες. Ὁ ἄνθρωπος ἔσχε σ υ ν ε ἰ δ η σ ι ν τῆς ἀξίας τῶν δικαιωμάτων καὶ τοῦ μεγάλου προορισμοῦ του. Τοιούτῳ τῷ τρόπῳ ἐπεκράτησε καὶ ἐθεμελιώθη ἡ Ἐλευθερία, τὸ μέγα τοῦτο δῶρον τοῦ Μεγάλου Δημιουργοῦ πρὸς τὸ εὐγενέστερον τῶν πλασμάτων του.

Ὁ σοφὸς Ἑλβετὸς Νουμᾶς Δροῦ λέγει περὶ Ἐλευθερίας τὰ ἐξῆς μνημειώδη:

Ἡ Ἐλευθερία εἶναι ἡ ἱερὰ εἰκὼν, τὸ μαγικὸν Ἴνδαλμα τὸ ὁποῖον λατρεύει πᾶς ἄνθρωπος, ἀπὸ τοῦ ἀγρίου ἀνθρώπου τῶν δασῶν μέχρι τοῦ πλέον πεπολιτισμένου. Ὑπὲρ ταύτης ὁ ἄνθρωπος θυσιάζει πᾶν ἄλλο ἀγαθὸν ἐν τῷ κόσμῳ. Τὸ θεῖον γόητρον τῆς φωτεινῆς ταύτης εἰκόνας πληροῖ τὴν καρδίαν τοῦ ἀρτιγεννήτου νηπίου καὶ ταύτην λατρεύει ὁ γέρον καὶ καθ' ἣν ἀκόμη σιγμὴν ἀπέρχεται πρὸς τὸν αἰώνιον ὕπνον. —Ἡ Ἐλευθερία εἶναι διὰ τὸν ἄνθρωπον ὄρος ἀπαραίτητος τῆς ζωῆς, διότι εἶναι ἄνευ ἀξίας ἡ ζωὴ, τῶν ἀγαθῶν τῆς ὁποίας δὲν δύναται τις νὰ ἀπολαύσῃ ἐλευθέρως.—Τὸ σῶμα, τὸ ὁποῖον ἐπιζητεῖ τὴν κίνησιν, τὸ πνεῦμα τὸ σκεπτόμενον, ἡ καρδία ἡ παλλομένη, εἰς τι θὰ ἐχρησάμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν ὅλας ταύτας τὰς θείας δυνάμεις, τὰς ὁποίας μετέδωκεν ὁ Δημιουργός, δύναται νὰ τὰς συντριβῇ καὶ μη-

δενίξη μία εξωτερική θέλησις; — Ἡ ἐλευθερία εἶναι ἡ ζωὴ, ἡ δύναμις, ἡ κίνησις, εἶναι τὸ μόνον μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ φθάσῃ τὸν ὑψηλὸν αὐτοῦ προορισμόν, ὅστις εἶναι: ἡ δικαιοσύνη πάντων ὑπὲρ πάντων.

* *

Ἡ μυστηριομάθεια τοῦ Μωϋσέως καὶ ἡ ἐκτάκτως πεφωτισμένη διάνοιά του, διήνοιξε νέους ὁρίζοντας ἐν τῇ ἐρευνῇ τῆς Ἀληθείας καί, χωρὶς νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ὅλον βαρυσήμαντον ἔργον αὐτοῦ, δυνάμεθα νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι καὶ μόνον αὐτὸς ὁ περιώνυμος Δεκάλογος ἔθεσεν εὐρείας καὶ στερεὰς βάσεις εἰς τὴν ἐλευθέραν ἠθικὴν ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον τῆς Ἀνθρωπότητος.

Ἡ φιλοσοφικὴ διδασκαλία τοῦ σοφοῦ Σωκράτους διεχάραξεν εὐρεΐαν τὴν ὁδὸν τῆς βαθείας κατανοήσεως τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ἐπὶ μόνῃ τῇ βάσει τῆς ἐπιστήμης τῆς Ἠθικῆς.

Ἡ δὲ ἀπλῆ, γλυκεῖα, ὑπέροχος διδασκαλία τοῦ μεγάλου ἐμψυχωτοῦ Ἰησοῦ ἐνεφύσησεν ἰσχυρὰν τὴν πνοὴν τῆς ἐλευθερίας, ἰδίᾳ μάλιστα τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως εἰς ἑκατομύρια ἀνθρώπων. Καὶ ἐπέπρωτο, ἀπόστολος πιστὸς τῆς διδασκαλίας ταύτης ἐν μέσῳ Ἀρείῳ Πάγῳ νὰ κηρύξῃ ἀφόβως εἰς τοὺς Ἕλληνας, οἱ ὅποιοι κατεῖχον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅλην τὴν σοφίαν, ἣτις ἐγαλούχησε κατόπιν τὴν Οἰκουμένην ὅλην, νὰ κηρύξῃ, ἐν μέσαις Ἀθήναις, πρὸ τοῦ βωμοῦ τοῦ Ἀγνώστου Θεοῦ: τὸν ἕνα Θεόν, τὸν Μ.: Α.: Τ.: Σ.:, καθὼς καὶ τὴν ἐν τῷ Κόσμῳ θέσιν καὶ τὰ δικαίωματα τῶν ἀνθρώπων...

* *

Ἐκτοτε καὶ μετὰ ταῦτα, μετ' ἀγῶνας μακροῦς, μετὰ σκληροῦς ἀγῶνας, ἐγενικεύθη ἡ ἰδέα τῆς ἐλευθερίας. Ἐπεκράτησεν αὕτη ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον. Ἐκατομύρια ἀνθρώπων ζῶσι νῦν ἐλεύθεροι, προαγόμενοι ὅλον ἐν εἰς τὰς Τέχνας καὶ εἰς τὰς Ἐπιστήμας.

Αἱ μηχανικαὶ διὰ τοῦ Ἠλεκτρισμοῦ, ἢ καὶ ἄλλαι τελειοποιήσεις, τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, αἱ διάφοροι ἐμπορικαὶ καὶ αἱ ἐν γένει πλουτοπαραγωγικαὶ ἐπιχειρήσεις, κατ' ἀρχὴν αὗται, κατὰ σπουδαίαν δὲ συμβολὴν ἡ πνευματικὴ πρόοδος ὅλων τῶν Κρατῶν, κ. ἄ. συντέμνουν καὶ συντείνουσιν ὥστε: οἱ Λαοὶ νὰ προέρχωνται εἰς συνεννοήσεις, νὰ ἐθίζωνται εἰς τὴν συνεργασίαν, τὰ ἄτομα νὰ συνάπτωσι γνωριμίας καὶ οἰκειότητα, ἢ δὲ ἰδέα τοῦ ἐθνικισμοῦ νὰ χάνῃ τὸν φανατισμὸν ἐκεῖνον, ὅστις ἄλλοτε τόσον σφοδρῶς, λίαν ἐπιζημίως διὰ τοὺς

διαφόρους Λαούς, ἐκαλλιέργει καὶ ἐξφογόνει διαρκῶς ἑαυτήν.

Ἡ ἐλευθερία σήμερον φαίνεται γενικευομένη. Γενικεύεται δὲ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἢ ἰδέα αὐτῆς διὰ τῆς γενικεύσεως καὶ τῆς ἐπικρατήσεως τῆς ἰδέας περὶ τῆς εἰρήνης μεταξὺ ὅλων τῶν Κρατῶν.

Μετὰ τὸν λαμπρὸν θεσμὸν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἔργον κατ' ἀρχὴν Τεκτονικόν, ἔρχεται νῦν τὸ περίφημον Σύμφωνον τοῦ Κέλλοκ, ἢ ἐπίσημος τοῦτέστιν ὑπόσχεσις τῶν περισσοτέρων Κρατῶν τοῦ Κόσμου «περὶ τῆς καταργήσεως τοῦ πολέμου», νὰ σημάνη εἰς ὅλους τοὺς Λαούς τῆς Οἰκουμένης τὴν μεγάλην καὶ χαρμόσυνον νίκην τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ ἐναντίον τοῦ ἀλληλοσπαραγμοῦ.

Ἐκ τοιούτων θεαρέστων θεσμῶν καὶ ἐκ παρομοίων ἀμοιβαίων Διεθνῶν Συμβάσεων τὸ ἐκπολιτιστικὸν ἔργον τῶν Λαῶν εὐρίσκει στάδιον γόνιμον εὐρυτέρας ἀναπτύξεως καὶ προόδου, θεωρεῖται δὲ ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ λίαν εὐτυχής, διότι βλέπει ἀγλαοὺς τοὺς καρποὺς τῶν ἀνθρωπιστικῶν προσπαθειῶν της, διαπιστοῖ τὰς ἠθικὰς της ἀρχὰς πραγματοποιουμένας καὶ διατρανοῖ τὴν ψυχικὴν χαρὰν της ἐπὶ τῇ τόσον εὐοιῶνως συντελουμένη γενικῇ συναδελφώσει τῶν διαφόρων Λαῶν.

Οὕτω προήλθομεν εἰς γεγονόδες θαυμάσιον ἄγαν καὶ λίαν παρήγορον, συγχρόνως δὲ τὰ μάλιστα ἐνθαρρυντικόν, τόσον διὰ τὸ παρὸν, ὅσον, κατὰ μείζονα λόγον, διὰ τὸ μέλλον αὐτοῦ τοῦ Ἀνθρωπισμοῦ.

* *

Ἔχομεν ὅμως ἐλευθερίαν πολιτικὴν καὶ ἐλευθερίαν ἀτομικὴν, ἢτοι ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως; Ὁ ἀτομικῶς ἐλεύθερος δύναται νὰ εἶναι εὐκόλως ἐλεύθερος καὶ πολιτικῶς. Ὁ πολιτικῶς ὅμως ἐλεύθερος δὲν δύναται νὰ εἶναι πάντοτε καὶ ἀτομικῶς τοιοῦτος.

Διότι ἕκαστος τῶν ἀνθρώπων εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον δοῦλος διαφόρων κοινωνικῶν συνθηκῶν, κυρίως δὲ τυγχάνει δοῦλος ἑ α ν τ ο ῦ.

Προλήψεις διάφοροι, οἰκογενειακαὶ ἢ φυλετικαὶ παραδόσεις, ἥθη καὶ ἔθιμα ἐθνικά, ἄγνοια τῶν ὑψηλοτέρων ἰδεωδῶν τοῦ ἀνθρώπου, πάθη ποικίλα, ἔλλειψις καταλλήλου διαμορφωτικῆς ἀγωγῆς, ἄλλα ἔτι πλεῖστα αἷτια κρατοῦσι τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων οὐχὶ ἐλευθέρους ἀτομικῶς, ἐλευθέρους κατὰ συνείδησιν, ἀλλὰ δούλους ἑαυτῶν. Καί, ἐφ' ὅσον τις δὲν εἶναι ἀπηλλαγμένος τῶν καθόλου πεπλανημένων ἰδεῶν, δὲν δύναται νὰ θεωρῆται ἀπολύτως ἐλεύθερος.

Ὁ σοφὸς Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ πεφωτισμένος μύ-

στης ἀδ.: Ν. Καζάζης γράφων ἐν τῷ «Πυθαγόρα» (Δ', σελὶς 1446) ἀναφέρει σχετικῶς τὰ ἐπόμενα:

*Ὅπου ἐλευθέρᾳ συνείδησις, ἐκεῖ
καὶ πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ἐλευθερία.*

Ἴδου διὰ ποίους λόγους ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου θεωρεῖται ἀνωτέρα καὶ τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας. Εἶναι αὕτη ἡ μεγαλειώδης ἀπεικόνισις τοῦ ἀληθοῦς ἀνθρώπου.

Ταῦτα πάντα ἔχουσα ὑπ' ὄψιν ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ, ἀποβλέπουσα εἰς γενικωτέρας ἀπόψεις, προσδέχεται εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἀνθρώπου ἐξ ὅλων τῶν ἐθνικοτήτων, πάσης κοινωνικῆς τάξεως, οἰασδῆποτε θρησκείας, ἀλλ' ἀνθρώπους μόνον «ἐλευθέρους καὶ χρηστοθήεις».

Ὑποθέσωμεν διαφόρους ὑποψηφίους τοῦ Τ.: ἢ ἄλλους ὄντας ἤδη Τ., πάντας χρηστοθήεις, ὡς τυγχάνουσιν οἱ πλεῖστοι τούτων. Εἶναι ὁμοῦ πάντες καὶ πραγματικῶς «ἐλεύθεροι»; Ἐν τούτῳ ἔγκειται τὸ ζήτημα.

Ἀκριβῶς τοὺς μὴ «ἐλευθέρους» ἀνθρώπους ἐπιδιώκει ἡ Ἐλευθέρα Τεκτονικὴ ν' ἀπελευθερώσῃ, νὰ ἐκτινάξῃ δηλονότι ἀπ' αὐτῶν τὴν πλάνην αὐτῶν, νὰ ἀφαιρέσῃ τὰ πάθη των, νὰ ἀποψιλώσῃ αὐτοὺς ἀπὸ τὸν Ἐγωϊσμόν των καὶ νὰ τοὺς προπονήσῃ, διὰ καταλλήλου διδασκαλίας καὶ συστήματος, εἰς τὰς ἐκπολιτιστικὰς ἀρχάς τῆς.

Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας διαφωτιζόμενοι πάντες θὰ δινηθῶσι νὰ συνέλθωσιν εἰς ἑαυτοὺς, νὰ σκιρτήσωσιν ἐξ ἠθικῆς ἀγαλλιάσεως ἐν τῇ κατανοήσει τῆς ἀληθοῦς Σοφίας, τῆς ἀληθοῦς Ἴσχύος, τοῦ ἀληθοῦς Κάλλους.

Φαντασθῶμεν, ἐπὶ παραδείγματι ἑκατόν, ἢ χιλίους ἀνθρώπους, μεταξύ των ἀγνώστους, ἀλλ' ἐμπεποτισμένους ἅπαντας διὰ τῆς διδασκαλίας τοιούτων περὶ τῆς πραγματικῆς ἐλευθερίας ἰδεῶν καὶ τῶν ἐν γένει ἠθικῶν ἀρχῶν τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς. Οὗτοι ἔρχονται αἴφνης εἰς τυχαίαν συναναστροφὴν καὶ ἐπικοινωνίαν μεταξύ των.

Θὰ εἶναι ποτε δυνατόν νὰ ἀδικηθῇ ὁ εἰς ὑπὸ τοῦ ἄλλου, ἢ νὰ βλάβῃ ὁ εἰς τὸν ἕτερον;—Θὰ εἶναι ποτε δυνατόν νὰ ἀρνηθῇ τις νὰ λάβῃ τὸ πρέπον ἐνδιαφέρον πρὸς τὸν ἄλλον, ἢ νὰ ἐξυπηρετήσῃ ὅπως δῆποτε αὐτόν; Δὲν θὰ ὑπάρχῃ, μεταξύ ὅλων αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, ἐν πρώτῃ ἐπαφῇ ἀλλήλων, πλήρης ταυτότης ἰδεῶν, ἀγάπη καὶ εἰλικρίνεια, ἀμοιβαία ἐκτίμησις, ἀλληλοὑποστήριξις, πλήρης μετὰ τῶν ἀλληλεγγύη; Εἶναι ἀναμφίβολον, ὅτι θὰ ὑπάρχῃ καὶ δέον νὰ ὑπάρχῃ μεταξύ των ἀπόλυτος ἀρμονικὴ διαβίωσις, διότι ἕκαστος

τούτων θὰ ἐνεργῆ πιστῶς συμφώνως πρὸς τὰς ὑπαγορεύσεις τῶν ὁμοιομόρφως ἀποκτηθεισῶν γνώσεων τοῦ προγράμματος τοῦ φιλοσοφικοῦ τούτου συστήματος.

Ἡμεῖς ἰδίᾳ οἱ Τέκτονες, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τοὺς τόσους σκληροὺς ἀγῶνας, δι' ὧν ἐκτήθη ἡ Ἐλευθερία, ἔχοντες μάλιστα τὸ πλεονέκτημα τοῦ σημερινοῦ ἀκαταδιώκτου καὶ τῆς σημερινῆς ἀσφαλείας καὶ ἀνέσεως, φόρον δὲ βαθείας εὐγνωμοσύνης ἀποτίοντες πρὸς τὴν μνήμην τόσων μαρτύρων τῆς ιδέας τῆς Ἐλευθερίας, ὀφείλομεν νὰ ἐργασθῶμεν καταλλήλως πρὸς διατήρησιν τοῦ πολυτίμου τούτου ἀγαθοῦ καὶ πρὸς προαγωγὴν εὐρυτέρας ἔτι τῆς περὶ Ἐλευθερίας ιδέας, διὰ τὸ καλὸν μὲν ἡμῶν αὐτῶν, ἐπ' ὠφελεία δὲ πάντοτε ὅλων τῶν ὁμοίων μας.

Τείνωμεν ὅθεν ὅλοι πρὸς μίαν κοινὴν τεκτονικὴν κατεύθυνσιν πρὸς διαμόρφωσιν τῆς περὶ ἐλευθερίας γενικῆς συνειδήσεως.

Αὐτὴ καὶ μόνον θὰ θέσῃ τὴν στερεὰν βάσιν τῆς ἀληθοῦς εὐημερίας καὶ τῆς πραγματικῆς εὐδαιμονίας τῶν ἀνθρώπων. Ἄλλὰ πῶς;

Φυσικῶ τῷ λόγῳ ὁ ἄνθρωπος, πρὸς συντήρησίν του, ἔχει ἀνάγκην διαφορῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ συγχρόνως οὗτος ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὴν παντοδύναμον καὶ ὑπερτέραν ὅλων τῶν ὑλικῶν θησαυρῶν, τὴν αἰώνιον καὶ ἀθάνατον ψυχὴν του.

Ἄν δὲ τὸ σῶμα τὸ φθαρτὸν ἔχῃ ἀνάγκην ἀγαθῶν ὑλικῶν, ἡ ἀθάνατος τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ ἔχει, ἐν μείζονι μοίρᾳ, ἀνάγκην ἀγαθῶν ἠθικῶν, αὐλῶν, ἀθανάτων.

Τὰ αὐτὰ δὲ ταῦτα ἀγαθὰ εἶναι ἡ πνευματικὴ τροφή τῆς ψυχῆς, ἡ διαπλάσσοσα καὶ καλλύνουσα ταύτην, ἥτοι: ἡ ἀγωγή ἢ κατάλληλος, ἡ μόρφωσις ἢ ἀνθρωπιστικὴ, ἡ πρόσφορος ἀφυπνιστικὴ ἐκπαίδευσις, συνελόντι εἰπεῖν, ἡ γνῶσις τοῦ Ἀληθοῦς, τοῦ Ὁραίου, τοῦ Πραγματικοῦ καί, κατὰ τὸν θεῖον Πλάτωνα:

Τὸ ἐν ταῖς ψυχαῖς κάλλος τιμιώτερον ἡγήσασθαι τοῦ ἐν τῷ σώματι.

(Πλ. Συμπ. XXVIII, Β.)

Β. Ν. ΠΑΣΧΑΛΗΣ

(Στ.: «Ἴωνία»)

Ἀπηγγέλθη εἰς τὴν Σ.: Στοὰν Ἴωνία τῆ 7)12)28

» » » » » Ἀδελφοποίησις τῆ 19)2)29

ΒΡΑΧΕΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΑΜΟΙΒΑΙΑΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΜΥΣΤΩΝ

(Ὁμιλία γενομένη τὴν 2 Ἀπριλίου 1929
εἰς τὴν Σ.·.Στ.·. τῆς Ἀδελφοποιήσεως)

Φίλτ.·. ἀδελ.·.

Ἡ προσπάθεια τῆς ἀνθρωπότητος, ὅπως συλλάβῃ τὴν ἔννοιαν τοῦ Σύμπαντος καὶ κατανοήσῃ τὰς ἐν τῇ φύσει περικλειομένας ἀληθείας ἐγέννησε βαθμηδὸν τὴν ἀνάγκην ἐξευρέσεως τῶν μέσων, δι' ὧν αὐταὶ γίνονται εὐληπτότεραι ὑπὸ τοῦ ἀμαθοῦς πλήθους.

Ἡ συχνὴ χρῆσις τῶν μέσων τούτων διεμόρφωσε, σὺν τῷ χρόνῳ, τὰ μυστήρια καὶ τὰς πολλαπλᾶς ἐρμηνείας αὐτῶν, ὧν τινες ἐπεσικίασαν καὶ τὰς πραγματικάς.

Ἡ ἐπισκίασις αὕτη ὀφείλεται τὰ μάλιστα εἰς τὸ ὅτι οἱ ἀληθῶς πεφωτισμένοι μύσται, ἄλλοι μὲν πρὸς τήρησιν τῆς δοθείσης ἐνόρκου ἐπιβεβαιώσεώς των ὅτι οὐδενὶ βεβήλῳ θὰ ἀποκαλύψωσι γυμνὴν τὴν ἀλήθειαν, ἄλλοι δὲ ἵνα μὴ ἀπολέσωσι τὴν μυστικὴν κλεῖδα τὴν παρέχουσαν αὐτοῖς τὸ φῶς τῶν μυστηρίων μύουσι (ἤτοι κλείουσι τὰ χεῖλη) σιωπῶντες καὶ οὐδὲν ἐξαγορεύοντες ἢ χορηγοῦντες τὰς μυστηρικὰς γνώσεις αὐτῶν οὕτω κεκαλυμμένας ὥστε νὰ μὴ ᾧοιν ἐπικίνδυνοι γνωστοποιούμεναι τῷ κοινῷ ὄχλῳ.

Οἱ τρόποι οὗτοι τοὺς ὁποίους οἱ μύσται μεταχειρίζονται τὸ μὲν, ἵνα περιενδύσωσι τὰς ἀληθείας αὐτῶν, τὸ δὲ διὰ νὰ ἐπικοινωνήσωσι πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐκφράξωσι τὰ διάνοήματά των χωρὶς νὰ γείνωσιν ἀντιληπτοὶ ὑπὸ τῆς τὰ πάντα παρεξηγήσεως πληθύος, εἶναι κυρίως τρεῖς:

ΟΙ ΜΥΘΟΙ, ΤΑ ΣΥΜΒΟΛΑ ΚΑΙ ΑΙ ΑΛΛΗΓΟΡΙΑΙ

Μῦθος καλεῖται ἡ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα μεταδιδομένη παράδοσις, ἣτις ἐν τῇ πλαστότητι τῆς διηγήσεώς της περικλείει ἀληθειάν τινα ἀποκληθεῖσαν τεχνικῶς ἐπιμῦθιον. Τὸ σύνολον τῶν μύθων τούτων ἐγένετο ὑποκείμενον ἰδίου ἀποκρυφολογικοῦ κλάδου, ὅστις εἶναι γνωστός ὑπὸ τὸ ὄνομα *μυθολογία* καὶ ἀσχολεῖται περὶ τὴν ἐξιστόρησιν τῶν ἀπὸ κατάδοξης κόσμου μέχρι σήμερον πλασθεισῶν παραδόσεων καὶ τὴν ἐρμηνείαν αὐτῶν, τοῦτέστι τὴν ἀνεύρεσιν τῶν πραγματικῶν ἐν τῷ φυσικῷ καὶ ἠθικῷ ἢ κόσμῳ φαινομένων, ἅτινα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ μῦθοι παρὶ σείωσιν.

Πλήν τῶν μύθων ἔχομεν τὰς ἀλληγορίας καὶ τὰ σύμβολα, ἅτινα συχνότατα συγγεόμενα πρὸς ἄλληλα σχηματίζουσιν, ὅτε μὲν τὴν *συμβολικὴν ἀλληγορίαν*, ὅτε δὲ τὸ *ἀλληγορικὸν σύμβολον*. Ἐν τῇ

κυριολεξίᾳ ὅμως *σύμβολον* μὲν εἶναι ἢ γενικὴ ἔννοια ἢ ἰδέα μιᾶς ἐκφράσεως, τὸ κεντρικὸν σημεῖον ἢ γράμμα, ἐξ οὗ βλαστάνει ἢ ἰδέα ὡς ἀκτὶς προσπίπτουσα εἰς τὸν ὀφθαλμὸν ἐκ τῆς σκοτεινῆς βάσεως τοῦ φαινομένου καὶ τῆς σκέψεως, *ἀλληγορία* δὲ ἢ διὰ μιᾶς ἐκφράσεως παράστασις ἐτέρας ἐκφράσεως, ἢ μᾶλλον ἢ ἐκφρασις ἢ ἄλλα μὲν ἀγορεύουσα, ἄλλα δὲ νοοῦσα. Ἐνάλογοι πρὸς τὰ τρία αὐτὰ μέσα τῆς πρὸς ἀλλήλους ἐπικοινωνίας τῶν μυστῶν εἶναι καὶ οἱ τρόποι, οὓς ὁ ἄνθρωπος ἐχρησιμοποίησε διὰ νὰ καταγράψῃ τὰ νοήματα αὐτοῦ.

Σχ. 1 Τὸ σύμβολον Ἄζώθ

Οἱ τρόποι οὗτοι εἶναι δύο Ἄον ἢ δι' *εἰκόνων* καὶ *εἰκονογραφικῶν σημείων* παράστασις τῶν αἰσθητῶν καὶ νοητῶν

πραγμάτων, καὶ Βον ἢ διὰ *λεξικῶν, συλλαβικῶν καὶ ἀλφαβητικῶν* σημείων ἀπεικόνισις τῶν διαφόρων ὄρατῶν τε καὶ ἀοράτων τοῦ κόσμου ἐννοιῶν.

Ὁ πρῶτος τρόπος ὁ τῶν *ἰδεογραμμάτων* προηγῆθη τοῦ δευτέρου τοῦ τῶν *φθογογραμμάτων*. Ὡσαύτως ἕκαστον εἶδος ἑκατέρου τῶν τρόπων προηγῆθη τοῦ ἐτέρου. οὕτω δὲ σὺν τῷ χρόνῳ ἐμορφώθη σειρά γραφικῆς ἐξελίξεως ἕως τὸ κορύφωμα ὑπῆρξεν ἢ δι' *ἀλφαβητικῶν* σημείων ἐκδήλωσις τῶν ἀνθρωπίνων διανοημάτων.

Τὰ σημεῖα ταῦτα ὡς ὅλον λαμβανόμενα ἀπετέλεσαν τὸν ἀλφάβητον, ὅστις ἐν τῇ ἀποκρυφολογίᾳ

Σχ. 2 Ἐνάλυσις τοῦ συμβόλου Ἄζώθ

έθεωρήθη, ως ή διά γραμμάτων συμβολική άπεικόνισις τοῦ ένιαίου παντός.

Κατά ταῦτα ο άλφάβητος είναι ή εικών τοῦ σύμπαντος, οπερ, ένφ. φαίνεται διεσπαρμένον είναι πάντοτε ένιαιον. Συμβολίζεται δέ διά τοῦ Ἄζωθ το ὁποῖον πρέπει νά θεωρηθῆ ως ή άρχή και το τέλος παντός ο,τι εὔρηται έν τῆ Φύσει, διότι περικλείει έν έαυτῷ πάσας τās καθαλιστικās ιδιότητες, ἄς περιέχει το πρώτον και τελευταῖον γράμμα τῶν τριῶν μητρικῶν γλωσσῶν τῆς Ἑλληνικῆς, Λατινικῆς και Ἑβραϊκῆς. Οὕτως ο άλφάβητος συμβολιζόμενος κέκτηται σπουδαίαν θέσιν. εἰς τὰ μυστήρια και συνολικῶς και κεχωρισμένως λαμβανομένου μά-λιστα ὅπ' ὅψιν οτι έκαστον γράμμα έκ τῶν άπαρτιζόντων αὐτῶν έχει συμβολικήν, άλληγορικῆν, άριθμητικῆν και μουσικήν έννοιαν.

Α. Π. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΒΩΜΟΣ

Τράπεζα συμβολικοῦ σχήματος πρὸ τῆς ἔδρας τοῦ Προέδρου τοῦ τεκτονικοῦ ἐργαστηρίου χρησιμοποιοῦμένη εἰς ὅλας τās τελετουργίας. Τὸ σχῆμα τῆς ποικίλλει ἀναλόγως τῆς χρήσεως τῶν βαθμῶν και τῶν συστημάτων. Εἰς τὰ ἀρχαῖα Ἑγγλικά μυστήρια δὲν ἀναφέρεται ή τράπεζα αὕτη, οὐδὲ τὸ σύγγραμμα τοῦ S. Prichard Massonry dissected τὸ έκδοθὲν έν Λονδίῳ τῷ 1730 ποιεῖται μνείαν αὐτῆς. Εἰς τὸν τεκτονισμόν τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου τὸ πρῶτον ἀναφαίνεται ὡς ἀπλή τράπεζα, ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ή χρῆσις τῆς ἐγενικεύθη και τὸ μὲν λαμβάνει τὸ σχῆμα τοῦ ἀρχαίου βωμοῦ, τὸ δὲ τοῦ τριγώνου, ἄτε θεωρουμένη ὡς ἀλληγορία τῆς ἀληθείας τῆς ἀναπαριστανομένης διά τῶν τριῶν στηλῶν (τῆς σοφίας τοῦ κάλλους και τῆς Ἰσχύος) τῶν ἀντιστοιχοῦσῶν πρὸς τās τρεῖς πλευρὰς τοῦ τεκτονικοῦ τριγώνου. Ἐν τῷ τεκτονισμῷ ἔχομεν πολλῶν εἰδῶν βωμούς. Ὡς λχ. βωμὸν τοῦ πυρὸς χρησιμοποιοῦμενον εἰς τὸν Αον βαθμὸν τοῦ συστήματος τῆς υἰοθεσίας, βωμὸν τοῦ ὄρκου παρατιθέμενον εἰς ὅλους τοὺς βαθμοὺς και τὰ δόγματα, βωμὸν θυσιῶν ἀναφαινόμενον εἰς τās τελετουργίας τοῦ 5ου βαθμοῦ τοῦ νεωτέρου Γαλλικοῦ συστήματος, κλπ. Βιβλιογραφία *Fischer Ritual und Symbol Leipzig 1878 schröder Abhandlung über alte und neue Maurerei* σ. 45

Α. Π. Κ.

Τ.: Ο.: Ε.:

ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΠΡΩΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

Ὁ «Πυθαγόρας» θεωρεῖται υπερήφανος διότι ὁ παρ' αὐτοῦ τόσοσ ὑποστηρικθεῖς *Τεκτονικός Ὅμιλος Ἐκδρομῶν* ἐδικαίωσε τὰς ἐπ' αὐτοῦ στηρικθείσας ἐλπίδας καὶ ἀπέδωκε τόσοσ καλὰ ἀποτελέσματα. Ἐνεθάρρυνε τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν Μητέρα Φύσιν, ἣ ὅποια τόσοσ πλούσια ἀνταλλάγματα παρέχει εἰς τοὺς ἀπευθυνομένους πρὸς αὐτήν, παρέσυρε κατ' ἀρχάς, μετέβαλε δὲ κατόπιν εἰς τακτικούς ἐκδρομεῖς πλεῖστα μέλη τοῦ Τεκτ., παρέχων ἀφ' ἑνὸς τὴν εὐκαιρίαν καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν εὐθνήν τῶν μεταφορικῶν μέσων, τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν καλὴν συναναστροφὴν. Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος διοργάνωσεν 26 ἐκδρομὰς καὶ φιλοσοφικούς περιπάτους μὲ σύνολον ἐκδρομῶν 1.801, διατρεξάντων 1.800 περίπου χιλιόμετρα μὲ παντὸς εἶδους μεταφορικὰ μέσα καὶ ἐπὶ πλέον καὶ 60 ὥρας θαυμασίας πεζοπορίας.

Κατὰ τὰς ἐκδρομὰς ταύτας ἔλαβον χώραν, πρὸς πνευματικὴν τέρψιν τῶν ἐκδρομῶν αἱ κάτωθι 14 ὁμιλίαι :

- 1) Εἰς τὸ δάσος τῆς Χαλιδούς τὴν 27 Ἰανουαρίου 1928 «Περὶ τῆς σημασίας τοῦ Χειμερινοῦ Ἡλιοστασίου» ὑπὸ τοῦ ἀδελ. Ἰ. Βασιλῆ.
- 2) Εἰς Πύργον Βασιλίσσης τὴν 25 Μαρτίου 1928. «Περὶ Ἐαρινῆς Ἰσημερίας» ὑπὸ ἀδελ. Ἰ. Βασιλῆ.
- 3) Ὁμοίως εἰς Πύργον Βασιλίσσης τὴν 25 Μαρτίου 1928. «Περὶ Φιλικῆς Ἐταιρείας» ὑπὸ ἀδελφ. Δ. Καλογεροπούλου.
- 4) Εἰς Καισαριανὴν τὴν 16 Ἀπριλίου 1928. «Περὶ τῶν Μυστηρίων τοῦ Ὑμηττοῦ» ὑπὸ ἀδελ. Σ. Νάγου.
- 5) Εἰς Παναγίτσαν-Κιούρκων τὴν 29ην Ἀπριλίου 1928 «Περὶ τῶν σκοπῶν τοῦ Τ.:Ο.:Ε.» ὑπὸ ἀδελ. Ἰ. Βασιλῆ.
- 6) Εἰς Δελφούς τὴν 20 Μαΐου 1928, «Περὶ τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πνεύματος καὶ τῆς νεωτέρας Μυστηριακῆς ὀργανώσεως τοῦ Τ.:Ο.:Ε.» ὑπὸ Ἰ. Βασιλῆ.
- 7) «Περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων τῶν Δελφῶν» ὑπὸ τοῦ ἀρχαιολόγου κ. Κοντολέοντος.
- 8) «Περὶ χρησιμοδοτηρίων καὶ Μαντείων» ὑπὸ τοῦ ἀδελ. Σ. Νάγου.
- 9) Εἰς Πορτο-Ράφτη τὴν 7ην Ἰουλίου 1928, «Περὶ τοῦ θερινοῦ Ἡλιοστασίου» ὑπὸ ἀδελ. Ἰ. Βασιλῆ.

10) Εἰς Ἐλευσίνα τὴν 7ην Ὀκτωβρίου 1928, «Τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια κατὰ τὸν μνηθέντα ἐν αὐτοῖς Αὐτοκράτορα Ἰουλιανόν», ὑπὸ ἀδελ.· Ι. Βασιλῆ.

11) «Περὶ τοῦ γαοῦ τῆς Δήμητρος ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως» ὑπὸ ἀδελ.· Δ. Ἀνγχνωστοπούλου.

12) Εἰς Ἀστέρι τὴν 9 Δεκεμβρίου 1928 Πνευματικὸς ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς ἐκδρομῆς τοῦ Τ.·Ο.·Ε.· ὑπὸ τοῦ ἀδελ.· Ι. Βασιλῆ.

13) Εἰς Κάντζαν τὴν 23ην Δεκεμβρίου 1928, «Περὶ ἐργασίας καὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς ἀμπελοουργίας Α. Καμπᾶ» ὑπὸ τοῦ ἀδελφ... Ἀνδρέου Τριγγέτα.

14) «Περὶ τοῦ εὐσυνειδήτου ἑορτασμοῦ τῶν Ἑλιοστασίων» ὑπὸ ἀδελ.· Σ. Νάγου. Καθὼς ἐπίσης καὶ πλῆθος φιλοσοφικῶν συνομιλιῶν Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν οἰκονομικὴν διαχείρισιν παραθέτομεν ἀπόσπασμα τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς ἔχον οὕτω :

«Ἐξελέγξαντες τὴν οἰκονομικὴν διαχείρισιν τοῦ Ταμείου τοῦ Ἡμετέρου Ὁμίλου διὰ τὴν χρῆσιν 1928, εὕρομεν τὰ ἐξῆς ἀποτελέσματα :

1ον) Εἰσπράξεις ἐν ὄλῳ	Δρ.	17.560.70
2ον) Ἐξόδα διαχειρίσεως ἐδαπανήθ.	»	5.746.50
Δι' ἐπιπλα σκεύη σήματα κλπ.	»	2.690.—
Ἐν ὄλῳ	»	8.436.50
Ἐπόλοιπον εἰς μετρητά	»	9.124.20

Ἡ περιουσία τοῦ ὁμίλου ἀποτελεῖται :

Ἀπὸ μετρητά, ἐπιπλα, σκεύη, σήματα, καταστατικά, ἀξίας ἐν ὄλῳ Δρ. 13.669.20.»

Τοιαύτη ἡ δρᾶσις τοῦ Τ.·Ο.·Ε.·.

Διὰ τὸ τρέχον ἔτος δυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι θὰ μᾶς παρουσιάσῃ καλλίτερα ἀποτελέσματα.

ΑΝΑ ΤΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑΣ ΣΤΟΑΣ

Σ.: ΣΤ.: «ΦΙΛΙΠΠΟΣ», ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο μετὰ πάσης σεμνότητος καὶ ἐπιβλητικότητος ἐωρτάσθη ἡ ἐπέτειος τῆς Ἐθνικῆς Παλλιγγενεσίας ὑπὸ τῆς Σ.: Στ.: «Φίλιππος» ἐν λευκῇ συνεδρίᾳ, καθ' ἣν ἀντεπροσωπεύθησαν δι' ἰδιαιτέρων ἀντιπροσωπειῶν ἅπασαι αἱ Σ.: Στ.: τῆς Ἄν.: μας, παρέστησαν δὲ καὶ περὶ τοὺς 100 ἀμύητοι ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

Συμφώνως πρὸς τὸ καταρτισθὲν πρόγραμμα ὁμίλησαν οἱ ἀδ.: Νικόλαος Μάνος, Τρις Κρατ.: Διδ.: τῆς Σ.: Στ.: τελειοποιήσεως «ὁ Ἀριστοτέλης» καὶ ὁ ἀδ.: Ἰωάννης Κωνσταντινίδης, Β'. Ἐπ.: τῆς Σ.: Στ.: «Φίλιππος» ἐξάραντες τὴν συμβολὴν τοῦ Τεκτονισμοῦ κατὰ τὸν ἀπελευθερωτικὸν ἀγῶνα.

Κατὰ τὴν τελετὴν χορὸς ἀδελ.: τῆ συνοδείᾳ ἁρμονίου ἔψαλεν ὕμνους πρὸς τὸν Μέγαν Δημιουργὸν καὶ τὴν Θεὰν Ἐλευθερίαν.

Ὡσαύτως κατὰ τὴν σεμνὴν ἑορτὴν, καθ' ἣν οἱ ρήτορες ἔψαλλον τὰ ἐλευθέρια ἐξυμνήσαντες τὰς ἀρετὰς τῶν Μεγάλων καὶ Ἀθανάτων Ἡρώων τῆς Μεγάλης τοῦ 21 ἐποποιίας, ἡ ψυχὴ μας ἐτέλει ἐπιμνημόσυνον τελετὴν ὑπὲρ τῶν μαρτύρων, τῶν ὁποίων σεπτὸν διεσώθη τὸ ὄνομα ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ἀπάντων τῶν ἡρώων, ὧν ἡ Κλειῶ ἐδόξασε τὴν μνήμην, ἀπάντων ὅσοι ἠξιώθησαν λαμπρῶν μανσωλείων ἢ περιφανῶν ἀνδριάντων, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἀπάντων τῶν ἀνωνύμων καὶ ἀπείρων, ἡρώων, ὅσοι ἀπὸ τοῦ 1453 μέχρι σήμερον μαρτυρικῶς θανατωθέντες ἐκοιμήθησαν ἀλιβάνωτοι τὸν αἰώνιον ὕπνον.

Καὶ ἔκλινε γόνυ ἡ Σ.: Στ.: «Φίλιππος» πρὸ τῶν σκιῶν τῶν γιγάντων οἵτινες διὸ τοῦ τιμίου τῶν αἵματος ἐκκληροδότησαν εἰς ἡμᾶς Πατρίδα ἐλευθέραν, ἔκλινε γόνυ πρὸ τῶν μορφῶν Ἐκείνων, ἀριπρεποῦς, σεμνοῦ μεγαλείου, καὶ κατέθεσε διὰ τοῦ Σεβ.: Ἀδελ.: Ἀθανασίου Μάνου, στέφανον ἀμάραντον, στέφανον σεβασμοῦ ἐν ᾧ αἱ ψυχαὶ μεμνημένων καὶ ἀμυήτων ἠύχοντο ἐλαφρὰν τὴν γαῖαν τὴν καλύπτουσαν τὰ τίμια ὀστᾶ, ἐνῶ τὸ ἁρμόνιον ἀνέκρουε κατάλληλον ἐμβατήριον.

Καὶ ἔληξεν ἡ σεμνὴ αὕτη τελετὴ, πανηγυρικῆ καὶ ἐπιμνημόσυνος, προξενήσασα ἀρίστην ἐνύπωσιν εἰς τοὺς ἀμύητους, οἵτινες εἶδον καὶ ἤκουσαν τὸ ἐν τοῖς Ναοῖς τῶν Τεκτόνων ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῆς Ἀνθρωπότητος τελούμενον Ἔργον.

Πανηγυρικός Λόγος Ἰωάννου Κωνσταντινίδου

Φίλτ.: Ἀδελ.: Ἐρίτιμοι Κυρίαὶ καὶ Κύριοι Φίλτ.: Ἀδελ.:

Ἐθαγγελίζον γῆ χαρὰν μεγάλην, ἔψαλεν ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, Ἐλευθερία ἢ Θάνατος ἔβροντοφώνει ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία, Σῶσον Κύριε τὸν λαόν σου καὶ λύτρωσον αὐτὸν ἀπὸ βαρβάρου ζυγοῦ, ἔλεγε προσευχόμενος καὶ παρακαλῶν τὸν Οὐράνιον Πατέρα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός, εὐλογῶν τὸ Λάβαρον, ὑψῶν τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως τὴν 25 Μαρτίου 1821 ἐπὶ τῆς Ἁγίας Λαύρας.

Ἡ σήμερον ἡμέρα, ἡ ἐπέτειος τῆς μεγάλης τοῦ 21 ἐποποιίας, δονεῖ συγκινεῖ, ἠλεκτρίζει καὶ ἐγκαρδιοῖ τὸ Πανελλήνιον.

Ἡ σήμερον, εἶναι ἡμέρα αἰῶν καὶ εὐλογίας εἰς τοὺς Χριστιανούς, ἀλλὰ καὶ ἡμέρα Ἐθνικῆς εὐφροσύνης εἰς τοὺς Πανέλληνας.

Φαιδρῶς λοιπὸν καὶ ἡμεῖς συνήλθομεν σήμερον ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ τῆς ἀρετῆς τεμένει, ἵνα ἐορτάσωμεν τὴν πανέκλαμπρον τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος ἡμέραν, ἥτις εὐηγγελίσαστο τὴν διὰ τοῦ Σωτῆρος ἀπὸ τοῦ σκότους ἀπαλλαγὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐγένετο ἀφ᾽ ἑτηρία τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ Ἑλληνος ἀπὸ ἄλλοεθνοῦς δουλείας καὶ ἐλπιδοφόρος προάγγελος τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ Ἐθνους.

Ἡ ἡμέρα αὕτη τοῦ Ἐθαγγελισμοῦ χαιρετίζεται καὶ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑπὸ τοῦ Ἐθνους ὡς ἡ ἱερωτάτη τῶν ἐορτῶν καὶ ἡ πανηγυρίς τῶν πανηγύρεων.

Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Σωματείου, ὑπὸ τοῦ Τεκτονικοῦ Τάγματος ἀμφότερα τὰ σπουδαῖα ταῦτα γεγονότα τιμῶνται μεγάλας, ἔξέχουσιν δὲ καὶ περίβλεπτον κατέχουσι θέσιν ἐν αὐτῷ, διότι ὑπὲρ αὐτῶν τούτων τῶν ἀρχῶν ἐπάλασε τοῦτο καὶ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν λαῶν ἠγωνίσθη καὶ ἀγωνίζεται.

Ἐπομένως Ἐκκλησία καὶ Ἐλευθέρα Τεκτονική, Χριστιανισμὸς καὶ Ἐλεύθερος Τεκτονισμὸς εἶνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐπιδιώκουσι σκοπόν.

Καὶ ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἀνύψωσε τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν κατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου, διακηρύξας τὸ πολυθρύλητον οὐκ ἔστιν Ἑλλην καὶ Ἰουδαῖος, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἦτο ὄργανον διαφωτίσεως κατὰ τοῦ ἀνθρωπίνου ἕξανδραποδισμοῦ καὶ τῆς ἀποκτηνώσεως, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς κατέστη τὸ ἰσχυρότερον ὄργανον τῆς ἀπολυτρώσεως καὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τοῦ σκότους καὶ τῆς ἁμαρτίας, βεβαιοῦσιν αὐτοὶ οὗτοι οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου, αὐτὸς τῶν πρώτων αἰῶνων τῶν Χριστιανῶν ὁ βίος.

Ἡ δὲ Ἐλευθέρα Τεκτονική, ἡ φωτεινὴ αὕτη δῆς, καίτοι ἐσβέσθη

κατὰ τὴν πάροδον τῶν αἰώνων, ἐσπινθηροβόλοι ὅμως ἐνίοτε καὶ τὸν σπινθῆρα τοῦτον, πρὸς δόξαν τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἀνέφλεξαν πρόμαχοι αὐτῆς ἄνδρες, ὀλοκαυτώματα ἑαυτοὺς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ ἡμετέρου γένους παρασχόντες.

Ἐν τούτοις ὁ Χριστιανισμὸς διὰ διαφόρους λόγους, ἠδυνάτει νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν θεϊὰν ἐπαγγελίαν, καὶ βαθὺ δὲ ἐπεκάθισε βραδύτερον σκότος ἐπὶ τὴν ἀνθρωπότητα. Εὐγενεῖς ἄνδρες, τὴν ἀληθῆ γνῶσιν ἐπιζητοῦντες, ἐν κρυπτῷ καὶ παραβύστῳ συνερχόμενοι, ἔλυνον λεληθότως τὰ δεσμὰ τοῦ πνεύματος καὶ προσεκάλουν πάντα ἐλεύθερον νὰ συμμετάσχη τοῦ ὑψηλοῦ αὐτῶν σκοποῦ.

Μικρὰ ἦτο ἀλλ' ἔντιμος ἡ φάλαγξ τῶν μαχητῶν, ὀλίγος ἦτο ὁ σπόρος, ὅστις κατ' ἀρχὰς ἐσπάρη εἰς τὰ στενὰ αὐτῶν τεμένη ἀλλ' ἐκ τοῦ σπόρου ἐκείνου ἀνεφύησαν γίγαντες τῆς ὑπὲρ τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ ιδέας, οἵτινες ἐξήλειψαν τὴν κατατρόφουσαν τὸν ἄνθρωπον σηπεδόνα, καὶ ἐνεφύσησαν τὸ πνεῦμα τῆς ζωῆς εἰς τὰ νεναρχωμένα μέλη καὶ ἐπέχυσαν τὸ φῶς εἰς τοὺς ἐσκοτισμένους αὐτῶν ὀφθαλμούς.

Πᾶν φιλελεύθερον πνεῦμα, ἐπιθυμοῦν τὴν πραγμάτωσιν τῶν ἀνθρωπιστικῶν ιδεῶν του, ἀλλὰ καταδιωκόμενον ὑπὸ τοῦ ἀγρίου καὶ ἀμαθοῦς ὄχλου καὶ τῶν διαφόρων φατριῶν, εὔρισκεν ἄσυλον ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ μυστηρίου.

Τὸ ἰδανικὸν τῆς ἀνθρωπότητος ἦτο ὑπέρτερον πάσης φατρίας, ἡ δὲ πρὸς τοῦτο τείνουσα ἐργασία, ἱερὸν ἐνέχουσα χαρακτῆρα, ἔπρεπε νὰ εἶναι μακρὰν παντὸς ἀμύητου.

Τὸ φῶς τῶν φιλελευθέρων αὐτῶν πνευμάτων ἐξήρχετο κατὰ μικρὸν καὶ πέραν τοῦ ἱεροῦ τοῦ τετραγώνου, αἱ δὲ ἀρχαὶ τῶν κατέστησαν ἡ ζύμη διὰ τὸν ἄρτον τοῦ δημοσίου βίου.

Τὴν ἐν τῇ Στοᾷ ἐργασίαν ἀκολουθεῖ ἡ ἐξωτερικὴ, ἡ πρὸς πραγμάτων τοῦ ἰδανικοῦ τείνουσα, μέχρις οὗ ἔλαβον σάρκα αἱ μεγάλαι περὶ διοργανώσεως τῶν κοινωνιῶν ιδέαι.

Ὁ Βολταῖρος, ὁ μέγας φιλόσοφος τοῦ 18ου αἰῶνος, ὁ Ρουσό, ὁ ἐνθουσιώδης κῆρυξ τῶν ἀρχῶν μας, ὁ Κάντιος ὁ μέγας ἀναμορφωτῆς τῶν νεωτέρων χρόνων, πάντες οὗτοι ἐφώτιζον τὰ πλήθη καὶ ἐκήρυττον τὴν κυριαρχίαν τῶν λαῶν, ἐκήρυττον τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἰσότητα, ἐκήρυττον τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀδελφότητα.

Ἴδού, ποῖον ἔργον ἀνέλαβον αἱ Τεκτονικαὶ Στοαί, ἔργον τὸ ὁποῖον μετ' ὀλίγον βαίνει πραγματοποιούμενον ἐν τῷ βίῳ τῶν λαῶν.

Ἀλλὰ τὸ δένδρον, τὸ ὁποῖον ἐποτίσθη καὶ ἐκαλλιεργήθη ἐν τῇ Μητροπόλει, ὄφειλε τοὺς πρώτους αὐτοῦ καρποὺς ν' ἀποδώσῃ ἐν τῇ

ἀποικία, καὶ ἐκεῖ, πέραν τοῦ Ἀτλαντικοῦ μέγας λαὸς ἐγεροθεῖς ἔθηκε τὸ θεμέλιον τῆς ἐλευθερίας τῶν λαῶν καὶ ἀνέγραψε πρῶτος τὸ ἔμβλημα ἡμῶν:

Ἐλευθερία Ἰσότης Ἀδελφότης

Ἀνέγραψε τὸ ἔμβλημα ἡμῶν χρυσοῖς γράμμασιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Πολιτισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀφοῦ ἤρπασεν ἀπὸ τῶν τυράννων τὸ σκῆπτρον.

Τὸ ἔμβλημα τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ἐλευθερία Ἰσότης Ἀδελφότης ἐχαράχθη ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Μεγάλου Ἐλευθέρου Τέκτονος Βενιαμὶν Φραγκλίνου, ἐκ τῶν πρωτογεγατῶν τῆς ἀνακηρύξεως τῆς Ἀνεξαρτησίας τῶν Ἀμερικανικῶν ἀποικιῶν.

Ἄλλ' αἱ μεγάλαι αὗται ἀρχαὶ τοῦ ἡμετέρου Τάγματος, αἵτινες ἐν τῷ Νέῳ Κόσμῳ ἀπέδωκαν τοὺς καρπούς των, δὲν ἐβράδυναν νὰ πραγματοποιηθῶσι καὶ ἐν τῇ γηραιᾷ Εὐρώπῃ.

Τὰ κατὰ τοῦ δεσποτισμοῦ καὶ τῆς διεφθαρμένης ἀριστοκρατίας ὄπλα ἐσφυρηλατήθησαν ἐν ταῖς Στοαῖς, τὰ δὲ σαλπίσματα τοῦ Ρουσό προεκάλεσαν τὴν κλαγγὴν τῶν ὄπλων καὶ ἡ ἐκπόρθησις τῆς Βασιλλίης ἀπέδωκε τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁρθότατα λέγει διάσημος Τέκτων ὅτι ἡ μεταξὺ βασιλέως καὶ λαοῦ ἀρμονία, ἡ ἐν ἰσότητι συμβίωσις ἀριστοκρατίας, κληρικῶν καὶ ἀστῶν εἶναι ἔργον τῶν Στοῶν τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων.

Τίς δύναται ν' ἀρνηθῆ, ὅτι τοιαῦται μεγάλαι ἰδέαι δὲν ἐπέδρασαν καὶ ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου;

Ὁ Κοραῆς διὰ τῶν θουρίων αὐτοῦ, τὰ διάφορα τῆς Μακεδονίας, Θράκης, Κυθωνιῶν, Σμύρνης καὶ ἀλλαχοῦ σχολεῖα, φυτώρια τῶν νέων ἰδεῶν, ἐξῆπτον τὸ φρόνημα τοῦ ναρκωθέντος Ἐθνους καὶ προητοίμασαν τὸ μέγα τῆς ἀναστάσεως ἔργον.

Εἶπομεν ἀνωτέρω, ὅτι αἱ ἰδέαι αὗται, αἱ ὁποῖαι ἐγεννήθησαν ἐν ταῖς Στοαῖς τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων, ἐπέδρασαν ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου. Βεβαίως ὁ Τεκτονισμός, ὁ πρόμαχος τῆς Ἐλευθερίας, συνήργησεν ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὴν παρασκευὴν καὶ ἐπιτυχίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἀναγεννήσεως.

Ὑπὸ τὰς τεκτονικὰς ἐμπνεύσεις ὁ Ρήγας ὁ Φερραῖος συνίστα ἐν Βιέννῃ μυστικὴν ἑταιρείαν ἀδελφοποιήσεως τῶν ὑπὸ τὸν Ὀθωμανικὸν ζυγὸν λαῶν.

Ὁ Ρήγας ὠνειρεύετο ἀπελευθέρωσιν ὅλων τῶν λαῶν τοῦ Αἴμου συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν Τούρκων καὶ τὴν σύμπηξιν Βαλκανικῆς ὁμοσπονδίας, ἐλευθέρας πολιτείας ὑπὸ τὴν λαμπηδόνα τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος.

Διὰ τοῦτο καὶ θεωρεῖται ὁ πρῶτος Μέγας Ἕλλην ἀνθρωπιστῆς τῶν νεωτέρων χρόνων.

Ἄν δὲν κατώρθωσε νὰ φέρῃ εἰς πέρας ὅ,τι τὸ πνεῦμά του σκέλαβεν, ἔσπειρεν ὅμως γόνιμον σπῆρον τὸν ὁποῖον ἐκαλλιέργησεν ἔπειτα ἐπὶ προητοιμασμένου ἐδάφους ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία, ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ζάνθου, Σκουφᾶ καὶ Τσακάλωφ.

Ὅταν ἐνεφανίσθη αὕτη, οἱ θούριοι τοῦ Βελιστινῆ εὐρίσκοντο ἤδη εἰς τὰ χεῖλη τῶν Ἑλλήνων, ἐπυρπόλου τὰς καρδίας των καὶ ἔφερον δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των.

Ἡ Ἐταιρεία αὕτη τῶν Φιλικῶν, τῆς ὁποίας πλεῖστα μέλη ἦσαν Τέκτονες ἦτο ὀργανωμένη ὁμοίως περίπου πρὸς τὴν Ἐταιρείαν τῶν Τεκτόνων. Ἐντὸς ὀλίγου ἐμυήθησαν καὶ ἔλαβον μέρος εἰς αὐτὴν Πατριάρχαι, Ἀρχιερεῖς, Ἱερεῖς, Λόγιοι, Πρόκριτοι, Ἀρματολοί, Κλέφτες, Ναυτικοὶ καὶ ἐν γένει πάντες οἱ Προύχοντες Ἕλληνας.

Ὁ Κολοκοτρώνης καὶ ἄλλοι ἀρχηγοὶ ἐμυήθησαν εἰς τὴν ἐν Ζακύνθῳ Στοάν.

Οἱ οὕτως εἰσαγόμενοι εἰς τὴν Φιλικὴν Ἐταιρείαν ἐγκατέλειπον τὰ πάντα καὶ μετεβάλλοντο εἰς ἐνθέους προδρομοὺς τῆς Ἕλλην Ἐλευθερίας.

Ἐπὶ ἑπτὰ ὅλα ἔτη ἐν μέσῳ κινδύνων καὶ ἀγωνιῶν καὶ κολοσσιαίων προσκομμάτων ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία περιέβαλε διὰ τῶν κρίκων τῆς τῶν ἀδαμαντίνων, τὸ ἀπανταχοῦ, ἀπὸ τῆς Ρωσσίας καὶ τοῦ Δουνάβεως μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νείλου Ἑλληνικὸν Γένος.

Εἰς τὴν Σμύρνην ὁ Δεστούνης, εἰς τὴν Χίον ὁ Μυλωνᾶς, ἀμφοτέρω Προξένοι τῆς Ρωσσίας, εἰς τὴν Ὑδραν ὁ Κουντουριώτης, εἰς τὸ Ἰάσιον ὁ Θεόδωρος Νέγρης, Γραμματεὺς τοῦ Ἡγεμόνος, εἰς τὸ Βουκουρέστιον ὁ Λεβεντίδης ἀνὰ τὴν Μολδαυίαν ὁ Γάτσος, εἰς τὴν Βεσσαραβίαν ὁ Ἀνδρόνικος, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁ Μαῦρος, ὁ Τσακάλωφ πανταχοῦ, πάντες οὗτοι ἐμύουν τοὺς ὁμογενεῖς, ἰεράρχας, ἐμπόρους, πολεμιστάς, προκρίτους, στρατηγούς.

Κατὰ τὸ 1819 ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος Ὑψηλάντης ἐμύησε τοὺς ἀδελφούς του Γεώργιον καὶ Δημήτριον. Τῷ 1820 ἡ ἀνωτάτη ἀρχὴ τῆς Ἐταιρείας ἀνετέθη ὑπὸ τῶν ἰδρυτῶν τῆς εἰς τὸν Πρίγκηπα Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην, Ὑπασπιστὴν τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας.

Οὕτως ἡ κλαγγὴ τῶν ἀπελευθερωτικῶν ὄπλων ἄμα τῇ ὑψώσει τοῦ Λαβάρου τῆς Λαύρας ὑπῆρξεν ἡ συνέπεια μακρᾶς καὶ πολυμόχθου προπαρσκευῆς ἔργου τῶν πεφωτισμένων τέκνων τῆς Πατρίδος, τὰ ὁποῖα ἐκ τοῦ Ἐλευθέρου Τεκτονισμοῦ ἦντλησαν καὶ τὴν ἠθικὴν βᾶσιν καὶ τὸν μηχανισμόν τοῦ συστήματος τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας.

Τὸ ἔργον των ἀπέδειξεν, ὅτι ἦσαν ἀληθῆ τέκνα τοῦ Φωτός.

Ἐκ βαθέων ἀποτίομεν ἐκάστην 25ην Μαρτίου οἱ Ἑλεύθεροι Τέκτονες εὐγνώμονα τιμὴν εἰς τὴν μνήμην τῶν προδρομῶν τούτων τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Ἔθνους.

Ἐπὶ ἑπτὰ ὀλοκλήρους ἐνιαυτοὺς ἡ ἀνθρωπότης παρίστατο ἐκθαμβος πρὸ τοῦ θαύματος τῆς ἀναστάσεως ταύτης. Ἡ Ἑλλὰς συνέτριβε τὰς ἀλύσεις της.

Εἶναι θαυμαστὴ ἡ καρτερία, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξαν ἐν τῷ ὑπὲρ τῆς νεκραναστάσεως ἀγῶνι στρατηγοὶ καὶ στρατιῶται, ναύαρχοι καὶ ναῦται, πολιτικοὶ ἡγέται καὶ ἀπλοὶ πολῖται.

Ὁ κατακτητὴς ἐμάχετο μετὰ περισσείας δυνάμεων, διαθέτων ὄγκον αὐτοκρατορίας, πρὸ τῆς ὁποίας εἶχον καμφοθῆ, πολλάκις διὰ τῶν αἰῶνων οἱ ἰσχυρότατοι τοῦ κόσμου, θυσιάζων θησαυροὺς καὶ ἄνδρας, διοχετεύων εἰς τὴν στενὴν Ἑλλάδα χεῖμαρρον στρατιῶν ἐκ τριῶν ἡπείρων, οἱ δὲ ἀμύντορες τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας εἶχον πενιχρὸν τὸ χρεῖμα, δράκας ἀνδρῶν ἀντὶ στρατιῶν, δυσμήχανα τὰ ὄπλα, ὀλίγας τροφάς. Ἄλλ' ἐπιδεεῖς ὄντες περὶ πάντα εἶχον διπλοῦν χρεῖμα, πάντων πολυτιμώτατον τὴν ἀφοβίαν πρὸς τοὺς κινδύνους, τὸ ἀχανὲς πῦρ τῆς φιλοπατρίας.

Ἀληθῆς μέθη ἐνθουσιασμοῦ ἀπὸ τῶν κορυφαίων τοῦ Ἔθνους καταβάσα συμπαρώρησε μικροὺς καὶ μεγάλους, ἡπειρώτας καὶ νησιώτας, λαϊκοὺς καὶ λευίτας, ἀγρότας καὶ ἀστούς, πρεσβύτας καὶ νέους, καὶ μετεδόθη ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν εἰς τὰς γυναῖκας, ἀπὸ τῶν γυναικῶν εἰς τὰ παιδιά.

Ἡ Ἑλλὰς μετεβλήθη εἰς μέγα στρατόπεδον ἀνδρῶν καὶ τὸ στρατόπεδον ἐκεῖνο ἐζήτει τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τῆς νίκης εἰδεμὴ τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ θανάτου.

Διὰ τοῦτο ἐστήθησαν εἰς τὸ τέλος νικηφόρα τὰ σήματα τῆς Πατρίδος ἀλλ' ἐστήθησαν ἐπὶ ἔρειπίων καὶ τέφρας καὶ αἱμάτων.

Ἐστήθησαν, ἀφοῦ πρῶτον πόλεις ἔγιναν ὀλοκαύτωμα, ἀφοῦ ἐπλήσθησαν νεκρῶν τὰ βάθη τῆς γῆς καὶ οἱ πυθμένες τῆς θαλάσσης, ἀφοῦ ἠκούσθη φωνὴ ἐν Ραμῶν θρηῆνος καὶ κλαθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολὺς.

Ἄλλ' ἐνῶ, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε' ἀπηγχονίζετο, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ γλαυκὸν Αἰγαῖον ἀντήχει τὰ νέα κλέη τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀπὸ τὴν ἀκρόρειαν τοῦ Ζαλόγκου νέαι Σπαρτιάτιδες ἐδίδασκον τὰ ἔθνη τὴν ἰερότητα τῆς Ἑλευθερίας.

Ἐνῶ τὸ Μεσολόγγι, ἀνερχόμενον εἰς τοὺς Οὐρανοὺς ὡς μετέωρον φωτεινόν, ἔμεινεν ἐκεῖ σελαγίζον εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ ἐμείον τὸν ἔρωτα

τῆς ἀνδρείας ἀρετῆς εἰς τὰς γενεάς τῶν ἐπιγιγνομένων πάσης γῆς, τὰ τροπαια ταῦτα καὶ αἱ καταστροφαὶ διεφημίζοντο εἰς ἅπαντα τὸν πεπολιτισμένον κόσμον.

Καὶ ἐνῶ αἱ μὲν Στοιαὶ τῆς Γαλλίας συνέλεγον ἐράνους, οἱ δὲ πάσης γῆς Ἕλληνες τὸ πνεῦμα ἐστρέφοντο μὲ τὴν καρδίαν σκιρτῶσαν πρὸς τὴν ἀγωνιζομένην διὰ τὴν ἐλευθερίαν Ἑλλάδα.

Ἐνῶ τὸ ἄνθος τῆς παγκοσμίου διανοήσεως διέβλεπεν εἰς τὸν ἀγῶνά της τὴν ἡῶ μῖας νέας πνευματικῆς ἐποχῆς, οἱ δὲ φιλόανθρωποι τῶν διαφόρων Ἐθνῶν, μέλη Τεκτονικῶν Στοῶν, ἤγειραν φωνήν, ἐνῶ ἀπὸ τὸν Νέον Κόσμον οἱ Ἐλεύθεροι Τέκτονες ἀπέστελλον ἄρτον καὶ ἐνδύματα, διὰ τοὺς πεινῶντας καὶ γυμνητεύοντας καὶ περιέθαλπον τὰ ὀρφανὰ καὶ ἐξηγόραζον τὰ αἰχμάλωτα, τότε φωνὴ στεντορία ἠκούσθη ἀπὸ τοῦ στόματος τῶν Λαῶν καὶ ὁ κρότος τῶν ἐν Ναυαρίῳ πυροβόλων ἐπέβαλε τὴν σιγὴν εἰς τὰ βροτολουγὰ τηλεβόλα, ἣ δὲ Ἑλλάς ἠλευθερώθη.

Ρακένδυτος καὶ μεμωλωπισμένη ἐξῆλθεν ἡ Ἑλλάς βασίλισσα ἐκ τοῦ σωροῦ τῆς τέφρας καὶ τῶν ἐρειπίων. Πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ προφέρῃ τὴν λέξιν *ἐγνωμοσύνη* ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμούς της, ἵνα ἴδῃ περὶ αὐτὴν τὰ τέκνα της, ὡς ὄρνις περισυνάγουσα τοὺς νεοσσούς της, καὶ *ἐξεπλάγη* καὶ *ἐκλαυσε* βλέπουσα, πόσα ὀλίγα περιεστοίχιζον αὐτήν.

Εἶδε τὰ ἄλλα μένοντα *μακρὰν* της, δεδιωγμένα ἐκ τοῦ κόλπου της, ὅστις εἶχε θρέψῃ καὶ αὐτὰ μὲ τὸ αὐτὸ γάλα, τὰ εἶδε μένοντα *μακρὰν*, ἐνῶ τὰ ἤκουε λαλοῦντα τὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐκείνη διδάξει, τὰ εἶδε μένοντα *μακρὰν*, ἐνῶ ἔφερον ἐπὶ τοῦ στήθους τὸν αὐτὸν σταυρόν, τὸν ὁποῖον εἶχε δώσει καὶ εἰς αὐτὰ ἐγκόλιον θείας ἐλπίδος.

Φιλόστοργα περιέθαλψαν τὴν Μητέρα τὰ περὶ αὐτὴν τέκνα, καὶ ἐζήτησαν νὰ καλύψωσι τὰ ῥάκη της καὶ ὤρθωσαν εἰς μέγαρον τὴν καλύβην της, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ θεραπεύσωσι τοὺς μώλωπας, μηδὲ νὰ ἰατρεύσωσι τὸν πόνον της. Χαίρει ἐπὶ ταῖς προόδοις τῶν περὶ αὐτὴν τέκνων, φαίνεται ἐνίοτε ἀνακύπτουσα ἐκ τοῦ κατέχοντος αὐτήν ἄλγους.

Καὶ ἐγέλασαν τὰ χεῖλη, τῆς μητρὸς, καὶ ἔρρευσαν δάκρυα χαρᾶς καὶ ἐσκίρτησεν ἡ φιλόστοργος ἀγκάλη, ὅτε εἶδεν ἐπιστρέφοντα εἰς τὸν μητρικὸν της κόλπον τέκνα προσφιλῆ, ὅταν περιεπτύχθη τὴν Ἑπτάνησον καὶ τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Ἄρταν.

Ἄλλ' ἔπεσε καὶ πάλιν εἰς τὰς σκέψεις τὰς βαρυθύμους καὶ πάλιν ἐγέλασεν ἡ μητρικὴ καρδιά, διότι περίλαμπροι θριάμβοι τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ εἰς τὴν ἠρωϊκὴν Μεγαλόνησον, τὸ Σαραντάπορον καὶ τὰ

Γενιτσά, εἰς τὸ Κιλίκις τὴν Κρέσανναι καὶ τὴν Δοϊράνην, εἰς τὴν Ἄετορ-
ράχην καὶ τὴν Μανωλιάσσαν, εἰς τὸ Σκρά καὶ τὸ Παγγαῖον, τὴν Δρά-
μαν καὶ τὴν Ξάνθην ἀπέδωκαν τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὰ ἱερὰ ἐδάφη τοῦ
Μίνωος, τῆς Σαφροῦς καὶ τοῦ Πυθαγόρου, τῆς Ὀλυμπιάδος καὶ τοῦ
Πύρρου, τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καὶ ἄλλα
τιμήματα τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος.

Ἄλλὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς δὲν φαντάζεται πλήρη, ἂν δὲν κατορθώση
νὰ ἀνθήσῃ καὶ πάλιν ὁ θαυμάσιος πολιτισμὸς καὶ τὸ ἄδολον ἀκτινο-
βόλημα τῶν μεγαλοδυνάμων ἀρετῶν τοῦ Ἔθνους μας, ἂν δὲν κατορ-
θώσῃ τὴν ἀνατολὴν καὶ νέου Χρυσοῦ Αἰῶνος εἶν τὴν νέαν Ἑλ-
λάδα.

Καὶ θὰ τὸ κατορθώσῃ.

Ἄλλὰ θὰ τὸ κατορθώσῃ ὅταν εἰς μικροὺς καὶ μεγάλους, εἰς ἄρ-
χοντας καὶ ἀρχομένους, εἰς ἐπιστήμονας καὶ ἐργάτας, διεισδύσῃ μέχρι
τῶν μυχιαιτάτων τῆς καρδίας σοβαρά, ἀκατανίκητος μία ἰδέα, ἐν ἀναλ-
λοίωτον καὶ ἀνεξάλειπτον πρόγραμμα, ἢ συναίσθησις τῆς μεγάλης δυ-
νάμεως δι' ἧς ὀρθοῦνται πόλεις καὶ κρατύνονται λαοὶ καὶ μεγαλύ-
νονται Κράτη, ἢ συναίσθησις τοῦ καθήκοντος τοῦ καθήκοντος καθ'
ὅλας τὰς γραμμάς, ἐν τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, ἢ συναίσθησις
τοῦ καθήκοντος, ἡμέρας καὶ νυκτός.

Περαιῶν τὴν ὁμιλίαν μου, ἐπαναλαμβάνω, ὅτι τὸ ἔργον τῶν ἀγω-
νιστῶν τοῦ 21 ὑπῆρξεν ἔργον τεκτονικόν. Τὸ ἔργον ἡμῶν, τὸ ὁποῖον
ἐνταῦθα ἀσκοῦμεν, ἢ ἐργασία, ἡμῶν τὴν ὁποίαν ἐντὸς τοῦ τετραγώνου
τούτου ἐπαγγελλόμεθα, δὲν εἶναι ἐφήμερά τινα καὶ παροδικά, ἀλλ' εἶναι
ἢ ἐργασία ἐκείνη, τὴν ὁποίαν καὶ πολλοὶ λαοὶ διὰ ποταμῶν αἱμάτων
ἐργάζονται.

Καὶ ἐνῶ ἡμεῖς διδάσκομεν τὴν ἀγάπην, χαιρετῶμεν εὐγνωμόνως
τοὺς πατάσσοντας πᾶσαν πολιτικὴν ἢ πνευματικὴν τυραννίαν καὶ
πανηγυρίζομεν τὸ φῶς, ὅπου γῆς ἤθελεν αὐτὸ ἐκλάμψει.

Τὸ τέμενος ἡμῶν εἶναι τέμενος εἰρήνης, ἢ ἐργασία ἡμῶν εἶναι ἐρ-
γασία ἀνθρωπιστικὴ καὶ ἐκπολιτιστικὴ, καὶ ἐν αὐτῷ παρασκευάζει φι-
λοτίμους καὶ φιλοπροόδους ἐν εἰρήνῃ πολίτας, ἀνδρείους δὲ ὑπὲρ τῶν
ιδεῶν τοῦ Τάγματός μας μαχητάς.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ ΤΟΥ ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ

Ὁμιλία ἀδ.: Κλ. Βουδούρη, γενομένη ἐν ταῖς Σ.: Στοαῖς
«Ἰωνία» «Πλειὰς» καὶ «Ἀρχιμήδης»

Ἐπειδὴ πολλάκις εἰς διαφόρους Στοὰς ἔτυχε νὰ γίνῃ λόγος περὶ τοῦ πόθεν ὁ τεκτ.: ἔχει τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ καὶ ἐπειδὴ πολλοὶ ἀδ.: καὶ ἰδίως μαθηταὶ ἀγνοοῦσι τὴν πραγματικὴν προέλευσιν καὶ τὴν γένεσιν τοῦ ἡμετέρου τάγματος, ἐθεώρησα σκόπιμον νὰ ἀναπτύξω συντόμως ἐν τῇ σημερινῇ μου ὁμιλίᾳ τὸ ζήτημα τῶν «Πηγῶν» δηλ. τῆς καταγωγῆς τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.:, ἀρυσθεὶς τὰ πλεῖστα τῶν στοιχείων τὰ ὁποῖα θὰ σᾶς ἀναφέρω, ἐκ τοῦ περισπουδάστου καὶ ὀγκώδους συγγράμματος «Ἱστορία τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.», τοῦ Γάλλου ἀδ.: Albert Lantoine, σύγγραμμα τὸ ὁποῖον ἐπρομηθεύθην ἀπὸ τὴν μεγάλην Στ.: τῆς Γαλλίας κατὰ τὸ τελευταῖον εἰς Παρισίους ταξιδιόν μου. Ὁ Albert Lantoine ἀνήκει εἰς τὴν ἀθθεντικὴν Σχολὴν τῶν τεκτ.: συγγραφέων καὶ αἱ ἰδέαι αὐτοῦ περὶ τῶν πηγῶν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.: στηρίζονται ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τῆς Ἱστορίας τοῦ Τάγματος ἡμῶν. Θὰ ἀναφέρω μόνον παρεπιπτόντως ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι Σχολαί, ὅπως ἡ Ἀνθρωπολογικὴ Σχολή, ἡ Μυστικιστικὴ Σχολή καὶ ἡ Ἀποκρυφιστικὴ Σχολή, αἱ ὁποῖαι ἐξετάζουσι τὰς πηγὰς τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.: ἀπὸ *φιλοσοφικῆς* καὶ ἀπὸ *συμβολικῆς* ἀπόψεως. Ὁ σκοπὸς τῆς ὁμιλίας μου ταύτης δὲν εἶναι νὰ σᾶς ἀναπτύξω τὰς ἰδέας τῶν τελευταίων τούτων φιλοσοφικῶν σχολῶν διότι τοῦτο θὰ μὲ ἤγε πολὺ μακρὰν καὶ δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀναπτυχθῇ ἐν συνεδρίᾳ α'. βαθμοῦ· τοῦτο ἄλλως τε δὲν εἶναι τῆς ἐμῆς ἀρμοδιότητος. Νομίζω ὅτι εἶναι ἀρκετὸν, πρὸς τὸ παρόν, νὰ γνωρίζωμεν τὰς πηγὰς τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.: ὅπως τὰς ἐκθέτει ὁ Albert Lantoine εἰς τὸ σύγγραμμά του. Ὁ Lantoine διαιρεῖ τὰς πηγὰς τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.: εἰς κατὰ *φαντασίαν πηγὰς*, εἰς *πιθανὰς ἢ ἐμμέσους πηγὰς* καὶ εἰς *πραγματικὰς πηγὰς*. Καὶ ἅς ἴδωμεν πρῶτον τὰς *κατὰ φαντασίαν πηγὰς*.

Ἡ πλάνη τῶν περισσοτέρων τεκτ.: συγγραφέων, κατὰ τὸν Lantoine συνίσταται εἰς τὴν προαπασχόλησιν τὴν ὁποῖαν διαρκῶς εἶχον καὶ εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτῶν τοῦ νὰ στηρίξωσι τὴν ἱστορίαν τοῦ τεκτ.: ἐπὶ τοῦ *συμβολισμοῦ* αὐτοῦ. Ἐπειδὴ τὰ σημεῖα τῆς ἀναγνωρίσεως, τὰ σύμβολα καὶ αἱ μορφαὶ τῶν τελετῶν τοῦ τεκτ.: εἶχον ὁμοιότητα πρὸς τὰ ἐν χρῆσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις θεσμοῖς, ἐξήγαγον τὸ συμπέρασμα καὶ

ἐπίστευσαν ὅτι ὁ τεκτ.: καὶ αἱ ἀρχαῖαι αὗται ἐταιρεῖαι ἦσαν ἐν καὶ τὸ αὐτό.

Τοιουτοτρόπως πλεῖστοι συγγραφεῖς ὑποστηρίζουσι τὴν σχέσιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.: πρὸς τὰ κολλέγια τῶν τεχνιτῶν τὰ ὅποια εἶχεν ἰδρύσει ὁ Νουμάς Πομπήλιος, πρὸς τὰ ἥθη τῶν Δρουιδῶν, πρὸς τὰς ἱεροτελεστίας τῆς καλῆς Θεᾶς τῶν Ρωμαίων ἢ τῆς Ἴσιδος τῶν Αἰγυπτίων καὶ Δήμητρος τῆς Ἐλευσίνας, πρὸς τὰ μυστήρια τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου, τῆς Περσίας καὶ τῆς Χαλδαίας, καὶ τὰ ῥωμαϊκὰ σωματεῖα. Πολλαὶ σελίδες θὰ ἐχρειάζοντο διὰ νὰ ἀπαριθμηθῆ τις τοὺς διαφόρους θεσμούς καὶ τὰ ἀπομεμακρυσμένα θρησκευτά, τὰ ὅποια ἐθεωρήθησαν ὡς διακλαδώσεις τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.: ὑπὸ ἐξηγητῶν, οἱ ὅποιοι εἶχον πράγματι μεγάλην ὑπομονὴν καὶ ἰσχυρὰν φαντασίαν. Βεβαίως δὲν πρέπει νὰ περιφρονῆ τις τὰς ἐργασίας ταύτας, αἱ ὅποια εἶχον τοὐλάχιστον τὴν ἀξίαν νὰ δεικνύωσιν ὅτι ὑπὸ τὴν ὁμοίτητα τῶν συμβόλων, τὰ ἀνθρώπινα ἰδεώδη εἶναι πάντοτε τὰ αὐτὰ διὰ μέσον τῶν αἰώνων. Ἀλλά, διὰ τὸν θέλοντα νὰ κάμῃ ἀπλῶς ἔργον ἱστορικοῦ καὶ ὄχι ἐξηγητοῦ τῶν συμβόλων, ἢ αἰσθηματικῆ αὐτῆ ἀποψῆς πρέπει νὰ ἐγκαταλειφθῆ. Δὲν ἀρνεῖται τις βεβαίως ὅτι αἱ ἀναλογίαι αὗται εἶναι ἐνίοτε συνταρακτικαὶ — ἀλλ' ἐν τῇ πραγματικότητι τί ἀποδεικνύουσι; Τὸ πεδῖον τοῦ συμβολισμοῦ δὲν εἶναι, ὅπως πιστεύεται συνήθως ἀπεριόριστον. Εὐρισκόμεθα πάντοτε ἐνώπιον τῶν ἀντιθέτων ἀρχῶν τοῦ Καλοῦ καὶ τοῦ Κακοῦ, τῆς Τάξεως καὶ τοῦ Χάους, τοῦ Σκότους καὶ τοῦ Φωτὸς εἰκονιζομένων ὑπὸ διαφόρων μορφῶν, τῶν ὁποίων ὅμως τὸ βάθος δὲν διαφέρει. Καὶ ἐὰν παραδεχθῆ τις μὲ τὸν Dupruius ὅτι ἡ λατρεία τοῦ Ἥλιου ὑπῆρξεν ἡ πηγὴ τῶν θρησκευμάτων, τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι ὅλα τὰ θρησκευτά εἶναι ὅμοια. Καὶ ἐὰν αἴφνης ἡ ἀγιογραφικὴ τῶν Καθολικῶν ἢ εἰκονιζομένη δι' ἀνδριάντων, δι' ἀγαλμάτων, ἀναπολῆ τὴν εἰδωλολατρικὴν Θρησκείαν, μήπως τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ θεσμὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι ὁ αὐτὸς μὲ τὸν τῆς Εἰδωλολατρείας;

Τοιουτοτρόπως ὅλαι αἱ θρησκείαι ἔχουσιν ὁμοιότητας τὰς ὁποίας ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνωμεν ὡς συγγενείας.

Οἱ τέκτ.: σεμνύνονται ἐπίσης νὰ παρουσιάσωσι προγόνους λίαν ἀπομεμακρυσμένους, τόσον ἀπομεμακρυσμένους ὥστε ἡ ὑπαρξὶς μερικῶν ἐξ αὐτῶν εἶναι πλέον ἢ προβληματικὴ.

Οὕτως ὡς πρόγονοι τοῦ τεκτ.: ἔχουσι στρατολογηθῆ τὰ ἐνδοξότερα ἂν ὄχι τὰ πλέον ἑτερόκλητα πρόσωπα τῆς Ἱστορίας καὶ τῆς Μυθολογίας. Ὁ Bazot, καθὼς καὶ ὁ Anderson, ἀναφέρουσι τὸν Ἀδάμ, ὁ Be darride τὸν Κάιν, ὁ Mazaroz τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ ἄλλοι τοῖς

νομοθέτας Λυκοῦργον, Σόλωνα, Ζωροάστρην, Θαλήν κ.ά. Ὁ Bedarride μάλιστα δὲν διστάζει νὰ συμπεριλάβῃ μεταξὺ τῶν προγόνων τοῦ τεκτ.· και τὸν Θεὸν-Πατέρα ἔνεκα τοῦ μύστρου διὰ τοῦ ὁποίου οἱ εἰκονογράφοι στολίζουν τὴν δεξιάν του, ὁ δὲ ἀδελφὸς Ἐνὼχ εἰς τὸ βιβλίον του «ὁ ἀληθὴς ἐλευθεροτέκτων» ἐκδοθὲν ἐν Λιέγη κατὰ τὸ 1773, λέγει ὅτι ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος Μέγας Διδάσκαλος τῆς πρώτης Στοᾶς τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων. Τέλος ὁ Doctor Oliver, ὅστις θεωρεῖ τὸν Μωϋσῆν Μέγαν Διδάσκαλον, τὸν Aboliab καὶ Bezeleel ὡς Ἐπόπτας, γράφει κατὰ τὸ 1823 εἰς τὸ βιβλίον αὐτοῦ «Antiquities of freemasonry»: «Παλαιαὶ τεκτονικαὶ παραδόσεις λέγουσι, — καὶ βεβαίως εἶμαι τῆς γνώμης ταύτης, — ὅτι ἡ ἐταιρεία ἡμῶν ὑπῆρχε πρὸ τῆς δημιουργίας τῆς γῆϊνης ταύτης σφαίρας, διὰ μέσου τῶν διαφόρων ἡλιακῶν συστημάτων».

Ἄλλ' ἄς ἀφήσωμεν τὸν μῦθον καὶ μετ' αὐτοῦ τὰς φανταστικὰς πηγὰς τοῦ τεκτ.· και ἄς εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἱστορίαν διὰ νὰ ἐρευνήσωμεν τὰς πιθανὰς ἢ ἐμμέσους πηγὰς αὐτοῦ, ἐφ' ὅσον τοῦλάχιστον τοῦτο εἶναι δυνατὸν. Διότι τὸ ζήτημα τῆς ἀρχῆς, τῆς γενέσεως τοῦ Τάγματος ἡμῶν, ζήτημα τὸ ὁποῖον ἔκαμε νὰ χυθῆ τόση μελάνη, οὐδέποτε διηκρινίσθη, οὔτε παρ' ἐκείνων οἱ ὁποῖοι κατὰ τὸ 1717 συνέστησαν τὸ Τάγμα τοῦτο ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπὸ τὴν μορφήν τὴν ὁποίαν τὸ γνωρίζομεν σήμερον. Ὅταν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ σχηματισμοῦ τῆς Μεγάλης Στοᾶς τοῦ Λονδίνου, ἡ Μεγάλη Στοὰ τῆς Ὑόρκης ἠθέλησε νὰ τὴν ἀναθεματίσῃ ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι δὲν ἐφήρμοζε «τὰς ἀρχαίας μεθόδους» τοῦ ἀρχαίου θεσμοῦ ἢ πολεμικῆ ἢ ὁποῖα διεξήχθη μεταξὺ τῶν δύο τούτων Στοῶν, ἀποδεικνύει ὅτι οὔτε ἡ μία οὔτε ἡ ἄλλη εἶχον ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τῶν περιφήμων ἐκείνων μεθόδων. Ὁ Ἑρρῖκος Sadler, ὅστις ἐν Ἀγγλίᾳ θεωρεῖται ὡς εἷς ἐκ τῶν μεγαλειτέρων κύρους συγγραφέων τοῦ Ἐλευθεροτεκτ.·, λέγει εἰς ἐν ἐκ τῶν συγγραμμάτων του ὅτι «εἶναι πεπεισμένος ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ θιασῶται τῶν δύο ἀντιπάλων Μεγάλων Στοῶν ἐγνώριζον πολὺ ὀλίγα πράγματα ἐπὶ τῶν πηγῶν καὶ τοῦ παρελθόντος ἐκάστης τῶν στοῶν τούτων.» Ἐν πρᾶγμα μόνον εἶναι βέβαιον, ὅτι οἱ τέκτονες, ἢ καλλίτερον ἄς εἰπώμεν οἱ κτίσται, ἀπὸ μιᾶς ἐποχῆς τὴν ὁποίαν ἐπακριβῶς δὲν δύναται νὰ καθορίσῃ τις ἄλλ' ἢ ὁποῖα ἀσφαλῶς πρέπει νὰ εἶναι λίαν ἀπομεμακρυσμένη, εἶχον συνενωθῆ εἰς συντεχνίας, (guilds) καὶ εἰς ἀδελφότητας (confréries). Ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἔχαιρον εἰδικῶν προνομίων ὀφειλομένων εἰς τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῶν τέχνην. Βεβαίως δὲν πρέπει νὰ δίδωμεν εἰς τὴν λέξιν ταύτην τοῦ τεκτ.· τὴν ἀπλήν ἔννοιαν τοῦ κοινοῦ κτίστου, τοῦ ἀσβεστοχρίστου».

καὶ οὐδέποτε μάλιστα πρέπει νὰ δίδωμεν τὴν ἔννοιαν ταύτην. Οἱ κοινοὶ ἐργάται οἱ ὅποιοι μεταχειρίζοντο τὸ μῦστρον καὶ τὸ ἀμμοκονίαμα, δὲν ἦσαν «ἐλευθεροτεκτ.». Ὁ τίτλος οὗτος, μὲ τὰ πλεονεκτήματα τὰ ὁποῖα ἔδιδεν εἰς τοὺς φέροντας αὐτόν, ἐπεκτείνεται μόνον εἰς ἐκείνους οἱ ὅποιοι συντελοῦν διανοητικῶς εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τῶν κτιρίων, δηλ. εἰς τοὺς ἀρχιτέκτονας καὶ τοὺς λιθοξόους, — ἐξ οὗ καὶ τὰ τόσον χαρακτηριστικὰ σύνεργα, τοῦ διαβήτου τῆς στάθμης καὶ τοῦ κανόνος. Τὰ σημεῖα τῆς ἀναγνωρίσεώς των, ἄγνωστα εἰς τὸν βέβηλον, ἐχρησίμευον ἐπίσης νὰ τοὺς διακρίνωσιν ἀπὸ τοὺς ἐργάτας, οἱ ὅποιοι οὐδὲν μυστικὸν κατεῖχον.

Τὸ ἐπάγγελμα τοῦ τέκτονος ὑπῆρξε τὸ πλέον περιζήτητον τῆς ἀρχαιότητος ἢ ὁποία ἐξετίμα τὴν χρησιμότητα καὶ τὴν ὠραιότητα αὐτοῦ καὶ ἀπῆτει ἀπὸ τοὺς κυριωτέρους κατόχους αὐτοῦ γνώσεις ἐξαιρετικῶς ἐκτεταμένας.

Ὁ Βιτρούβιος, περὶ τοῦ ὁποίου Anderson βεβαιώνει ὅτι ὑπῆρξεν κατὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Αὐγούστου (29 π. χ.) ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Καίσαρος πλησίον τῶν ρωμαϊκῶν συλλόγων, μὲ ἄλλους λόγους ὁ «ἐπόπτης» τῶν τεκτόνων, ὁ Βιτρούβιος ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀφιερῶσει εἰς τὸν αὐτοκράτορα Αὐγούστον τὸ σύγγραμμά του «περὶ ἀρχιτεκτονικῆς», ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν ἀρχιτέκτονα, ὄχι μόνον γνώσεις τεχνικὰς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἀλλὰ καὶ γνώσεις ἰατρικῆς, νομικῆς, ῥητορικῆς, μαθηματικῶν, ἀριθμητικῆς, γεωμετρίας, φυσικῆς, ἱστορίας, ἀστρολογίας, μουσικῆς.

Κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα ὁ Philibert Delorme εἰς τὸ σύγγραμμά του περὶ ἀρχιτεκτονικῆς, θεωρεῖ τὰς μελέτας τῶν ἐπιστημῶν τούτων—ὡς ἀπαραιτήτους διὰ τὴν γνώσιν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Ἡ τέχνη αὐτὴ ἢ ὁποία συνίστατο εἰς τὸ νὰ κανονίζη μὲ μίαν ἀρμονικὴν ἀναλογίαν τὰ διάφορα τμήματα ἑνὸς κτιρίου, νὰ ὑψώνη τὰ θαυμάσια ἐκεῖνα βέλη τῶν ἀψίδων τῶν ναῶν καὶ τὰ τολμηρὰ ἐκεῖνα κωδωνοστάσια. νὰ κερτῶνη τοὺς μεγαλοπρεπεῖς ἐκείνους θόλους, ὑπὸ τοὺς ὁποίους ὁ ἦχος ἀντὶ νὰ ἐλαττοῦται ἐλάμβανε τοῦναντίον μίαν ἔκτασιν ἀρμονικωτέραν, ἢ τέχνη αὐτὴ ἐφαίνετο ὡς μία τέχνη μαγικὴ.

Κατὰ τὸν μεσαῖον αἰῶνα οἱ τέκτονες διεσκορπισμένοι εἰς τὴν Ἰσπανίαν, τὸ Βέλγιον, τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Γαλλίαν, μεταβαίνουσιν ὅπου τοὺς προσκαλοῦσι. *Μὴ ἀνήκοντες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν χώραν ὅπου ἐργάζονται, εἶναι τέκτονες ἐλεύθεροι* (franc-maçons—free masons). αὐτὴ εἶναι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ ἔτυμολογία ἢ ὁποία δίδεται συνήθως εἰς τὴν λέξιν ἐλευθεροτέκτων—franc-maçon. Εἰς τὴν ἰδιαιτέ-

ραν αὐτῶν μάλιστα πατρίδα οἱ τέκτονες ἀπολαμβάνουσι *ἀτελειῶν* τὰς ὁποίας δὲν γνωρίζουσι τὰ ἄλλα ἐπαγγέλματα. Ὑπακούουσι μόνον εἰς ἓνα εἰδικὸν κανονισμόν, ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ὁποίου ἐπαρτυρεῖ ἓνας γενικὸς ἐπόπτης διοριζόμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως. Κατὰ τὴν μακρὰν αὐτῶν διαμονὴν ἐν Σκωτίᾳ, συνέστησαν τὰς ἀποικίας ἐκείνας ἢ στοάς, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξῆλθον ἀργότερον αἱ ἐταιρεῖαι, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸν 13ον αἰῶνα ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν Γερμανίαν. Ὑπὸ τῶν τεκτόνων ἐκείνων ἐκτίσθη ὁ περίφημος καθεδρικός ναὸς τοῦ Στρασβούργου, τοῦ ὁποίου τὰ θεμέλια ἐτέθησαν κατὰ τὸ 1277 καὶ ὁποῖος ἐδόξασε τὸν ἀρχιτέκτονα Edwin de Steinbach. Διὰ τοιούτων περιλάμπρων ἔργων κατέκτησαν τὴν κοινὴν ἐκτίμησιν· φαίνεται δὲ ὅτι προσεπάθουν μὲ πᾶν μέσον νὰ εἶναι ἄξιοι τῆς κοινῆς ταύτης ἐκτιμήσεως, ὄχι μόνον χάρις εἰς τὴν ἐπαγγελματικὴν αὐτῶν συνείδησιν ἀλλὰ καὶ χάρις εἰς τὴν σοβαρότητα καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν τῶν ἡθῶν καὶ τῶν συνηθειῶν αὐτῶν. Ὅλοι οἱ συγγραφεῖς ἀρχιτεκτονικῶν συγγραμμάτων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν παραλείπουσι νὰ τονίζωσιν εἰς τοὺς ἐκμανθάνοντας τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ὅτι, ἐκτὸς τῆς γνώσεως τῆς τέχνης διὰ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν, ἔπρεπε νὰ ἔχωσι καὶ τὴν σωφροσύνην, τὴν εὐλικρίνειαν καὶ τὴν λεπτότητα, «αἱ ὁποῖαι ἔπρεπε νὰ διακρίνωσι τὸν τέκτονα». «Ὁ τέκτ.» δὲν πρέπει νὰ εἶναι οὔτε ἄστατος, οὔτε κενόδοξος, οὔτε ὑπερήφανος, οὔτε οἰηματίας» γράφει ὁ Philibert Delorme. Κατόπιν τούτων δὲν πρέπει νὰ ἐκπλαγῇ τις ὅτι μεγάλα καὶ σημαίνοντα πρόσωπα ἠθέλησαν ὄχι μόνον νὰ προστατεύσωσι τοὺς τέκτονας διὰ τῆς ἰσχύος τῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὰς ἐταιρείας αὐτῶν, τοῦλάχιστον ὡς ἐπίτιμα μέλη. Οἱ τέκτονες εἶχον τὴν ἡθικὴν ἐκείνην πίστωσιν τὴν ὁποίαν ἀπέκτησαν ἀργότερον οἱ συγγραφεῖς, — καὶ διὰ τοῦτο, καὶ οἱ ὑψηλῆς καταγωγῆς ἀκόμη, ἐπεδίωκαν νὰ συναναστρέφωσιν καὶ νὰ συγχρωτίζωνται μετ' αὐτῶν. Καὶ κατ' ἀρχάς μὲν τὰ μέλη τῶν διαφόρων τεκτ.· σώματιών ἢ Στοῶν ἦσαν ἐπαγγελματικά τέκτονες, τεχνῖται τέκτονες, μὲ ἀνωτέραν καὶ ὑψηλοτέραν ἐννοεῖται μόρφωσιν, καὶ ὠνομάζοντο *τέκτονες ἐνεργητικοί* (maçons opératifs). — Οὗτοι ἦσαν οἱ *παλαιοὶ τέκτονες*. — Ἀργότερον ὅμως, ἀπὸ τὸ 1620 κατὰ τὸν Ἄγγλον ἱστοριογράφον Robert Freke Gould, προσελαμβάνοντο εἰς τὰς τεκτ.· Στοάς καὶ μὴ ἀνήκοντες εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ τέκτονος ὅπως λ. χ. εὐγενεῖς, στρατιωτικοί, ἱερεῖς, νομικοὶ καὶ ἄλλοι. Οἱ τοιοῦτοι ὠνομάζοντο *τέκτονες θεωρητικοί* (maçons spéculatifs ἢ maçons acceptés δηλ. τέκτονες ἀποδεδεγμένοι). Κατὰ τὸ 1703 ἡ Στοὰ «Ἄγιος Παῦλος» τοῦ Λονδίνου ἔλαβε τὴν ἐξῆς ἀπόφασιν, καθὼς

ἀναφέρει Preston εἰς τὸ βιβλίον αὐτοῦ «Illustrations of masonry» ἐκδόσεως τοῦ 1772: «Τὰ προνόμια τοῦ τεκτονισμοῦ δὲν θὰ ἀνήκωσι πλέον ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς τεχνίτας τέκτονας, ἀλλά, ὅπως ἤδη γίνεται, ἄνθρωποι διαφόρων ἐπαγγελμάτων θὰ ἀπολαύωσι τούτων, ἀρκεῖ νὰ γίνωνται κανονικῶς δεκτοὶ καὶ νὰ μυῶνται εἰς τὸ Τάγμα».

Ἐκτοτε δύναται τις νὰ εἶπῃ ὅτι ἄρχεται ἡ ἐποχὴ τοῦ συγχρόνου ἑλευθεροτεκτ., ἢ μᾶλλον ἡ σημερινὴ φάσις αὐτοῦ.

Καὶ τώρα ἄς ἐξετάσωμεν τὰς *πραγματικὰς πηγὰς* τοῦ ἑλευθεροτεκτονισμοῦ.

Κατὰ τὸ 1717, αἱ τέσσαρες Στοαὶ—αἱ ὁποῖαι συνεδρίαζον ἐν Λονδίῳ, ἢ μία εἰς τὸ πανδοχεῖον «Ἡ Χὴν καὶ ἡ Ἑσχάρα» εἰς τὴν συνοικίαν Saint-Paul's Church Yard, ἢ δευτέρα εἰς τὸ πανδοχεῖον «τὸ Στέμμα» εἰς τὴν συνοικίαν Parker's Lane πλησίον τοῦ Drury-Lane, ἢ τρίτη εἰς τὴν ταβέρναν «Ἡ Μηλέα» εἰς τὸ Charles Street, καὶ ἡ τετάρτη εἰς τὴν ταβέρναν «Τὸ Μέγα Κύπελλον—καὶ ὁ Βότρως» εἰς τὸ Channel Row εἰς τὴν Westminster,—αἱ τέσσαρες αὗται στοα συννεοῦνται καὶ συγχωνεύονται εἰς μίαν Μεγάλην Στοάν, τὴν «Μεγάλην Στοάν» τοῦ Λονδίνου, καὶ ἐκλέγουσι ἓνα μέγαν Διδάσκαλον.

Τὸ γεγονός τοῦτο εἶναι κεφαλαιῶδες διὰ τὸν θεσμόν, διότι πρόκειται ὄχι μόνον νὰ ἀπαλείψῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ ἐπαγγελματικὸν στοιχεῖον ἀπὸ τὸν ἑλευθεροτεκτ., ἀλλὰ καὶ διότι ἐγκαθιδρύει ἐν αὐτῷ μίαν Κυβέρνησιν, μίαν ἀρχήν.—Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁ καθαρὸς τεκτονισμὸς, ἢ «Franche-maçonnerie» ὅπως ἐλέγετο, ἀντιπροσώπευε μᾶλλον τὴν τέχνην, τὴν ἐπιστήμην τοῦ κτίζειν, παρὰ μίαν Ἐταιρείαν. Ἡ Στοὰ ἢ τὸ ἐργαστήριον (Hütte γερμανιστί, loge ἢ atelier γαλλιστί) πρὶν λάβῃ τὴν σημασίαν μιᾶς συναθροίσεως τεκτόνων, ἦτο συνήθως μία καλύβη, ἐν παράπηγμα ἀπὸ σανίδας τὸ ὁποῖον οἱ τέκτονες ἤγειραν πλησίον τῆς κτιζομένης οἰκοδομῆς. Αἱ «Hütten» τῆς Γερμανίας, αἱ «lodges» ἢ ἀδελφότητες τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ αἱ loges ἢ στοαὶ τῆς Γαλλίας, ἔζων ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ ὅπως οἱ ἴδιοι τέκτονες. Οὐδὲν κώλυμα παρενεβάλλετο εἰς τὴν στρατολογίαν τῶν μελῶν τῶν στοῶν τούτων, καὶ ἐκάστη ἐξ αὐτῶν ἐνήργει κατὰ τὸ δοκοῦν καὶ ἐπεκύρωνε, χωρὶς ἄλλην δικαιολογίαν, τὴν ἐκλογὴν τῶν νεοσυλλέκτων τῶν ὑποδεικνυομένων ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς, καὶ ἐνίοτε ὑπὸ ἐλαχίστων ἐξ αὐτῶν.

Μία Μήτηρ-Στοὰ, ὅπως ὑπῆρχον τοιαῦται εἰς ὅλας τὰς χώρας αἱ ὁποῖαι εἶχον ἐργαστήρια, δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεμβαίῃ εἰς τὰ ἐργαστήρια ταῦτα· ὁ ῥόλος τῆς συνίστατο πρὸ παντὸς νὰ δικάζῃ παρα-

βάσεις τῆς Τέχνης καὶ διαφορὰς αἱ ὁποῖαι ἠδύναντο νὰ προκύψουν μεταξὺ ἐπαγγελματιῶν. Ἡ βέβηλος Ἐξουσία τῆς ἀναγνώριζε τὴν δύναμιν ταύτην καὶ τῆς ἔδιδε πᾶσαν δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν μελῶν τῆς.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπέφερε τὴν ῥιζικὴν ταύτην μεταρρύθμισιν εἰς τὰ μέγρι τότε καθιερωμένα διὰ τῆς συγκεντρώσεως τῶν διαφορῶν καὶ ἀνεξαρτητῶν ἀπ' ἀλλήλων Στοῶν ὑπὸ μίαν Κυρίαρχον οὕτως εἰπεῖν Δύναμιν, ἦτο ἡ κατάπτωσης τὴν ὁποίαν εἶχεν ὑποστῆ ἡ τέχνη τοῦ οἰκοδομεῖν, διὰ διαφορῶν λόγους, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ κυριώτερος ἦτο ὁ τριακονταετῆς πόλεμος καὶ ἡ ἐπικράτησις τῆς Ἀναμορφώσεως (τῆς *Re-forme*) ἐπὶ τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης. Δὲν ἀνεγείρονται πλέον τὰ θαυμάσια ἐκεῖνα ἀριστουργήματα τῆς οἰκοδομικῆς τέχνης, οἱ περίλαμπροι ἐκεῖνοι ναοὶ διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῶν ὁποίων συνειργάζοντο, ἐρχόμενοι ἀπὸ ὅλα ἡ τὰ μέρη τοῦ κόσμου, διάσημοι ἀρχιτέκτονες, λιθοξόοι καὶ ἀρχιτεργάται ἐπιβλέποντες τὴν τομὴν καὶ τὴν τοποθέτησιν τῶν λίθων. Ἐπομένως οἱ τέκτονες οἱ ἐλεύθεροι, οἱ κοσμοπολίται αὐτοὶ τεχνῖται, δὲν εἶχον πλέον πολλὰς εὐκαιρίας νὰ συναντῶνται, καὶ περιήρχοντο οὕτω εἰς ἀδράνειαν εἰς ἀφάνειαν καὶ εἰς μαρασμόν.

Ὅταν συνεπήχθη ἡ Μεγάλη Στοὰ τοῦ Λονδίνου διὰ τῆς συνενώσεως τῶν τεσσάρων Στοῶν, τὰς ὁποίας ἐμνημονεύσαμεν ἀνωτέρω, μερικὰ καθαρῶς ἐπαγγελματικὰ ἐργαστήρια, ὅπως τὰ ἐργαστήρια τῆς Ὑόρκης, ἠθέλησαν νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς τὴν μεταβολὴν ταύτην, ἀλλ' ἡ ἀντίστασις τῶν δὲν ἠδύνατο νὰ εἶναι ἀποτελεσματικὴ.

Ὁ παλαιὸς καθαρὸς Τεκτονισμὸς, ἡ *Franche maçonnerie*, ἔπρεπε νὰ ὑποχωρήσῃ ἐνώπιον τοῦ νέου Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, τῆς *Franc-maçonnerie*, καὶ τὰ ἐργαλεῖά του, τὰ τόσον χαρακτηριστικὰ—σύμβολα τοῦ μέτρου, τῆς ἰσορροπίας καὶ τῆς ἁρμονίας—γίνονται ἐμβλήματα διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ φανταστικοῦ Ναοῦ τῆς Ἀρετῆς.

Ἐκ τούτων δὲν πρέπει νὰ συμπεράνη τις ὅτι οἱ νεωτερισταὶ πρόκειται νὰ ἀναστατώσωσι τὴν ὑπάρχουσαν ἀρχαίαν τάξιν... Τοῦναντίον! Πρῶτον, ὑπῆρχον ἀκόμη μεταξὺ αὐτῶν οἱ ἐνεργητικοί, οἱ *opératifs*, ἔπειτα, τὸ Τάγμα ὑπῆρξεν τόσον λαμπρόν, τόσον ἐξετιμᾶτο καὶ εἶχε προσφέρει τοσαύτας ὑπηρεσίας, ὥστε νὰ θεωρῶσι τιμὴν τῶν νὰ κρατήσωσι τὰ στελέχη, καὶ τὸ μυστικὸν τῆς ὀργανώσεώς του. ἠθέλησαν ἀπλῶς, ὑπὸ ἕν ἄλλο εἶδος διευθύνσεως μὲ ὑψηλοτέραν φιλοδοξίαν καὶ διὰ τῆς στρατολογίας ὡς μελῶν, ἀτόμων περισσότερον διανοουμένων, νὰ ἀναστήσωσι τὸν ἐλευθεροτεκτονισμόν. Ἀνάστασις... Εἶναι ἡ ἀκριβὴς λέξις—διότι ὁ ἐλευθεροτεκτ. ἔφθινε καὶ ἀπέθνησκεν διὰ τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἐξεθέσαμεν προηγουμένως. Ἡ στοὰ τῆς

Ἐφόρης ἐφυτοῦζῶει καὶ αἱ τέσσαρες Στοαὶ τῆς μεσημβρινῆς Ἀγγλίας εἶχον σχεδὸν ἀπολέσει κάθε δρᾶσιν, ἀφ' οὗ ἔφθασαν εἰς τὸ σημεῖον νὰ μὴν ἐφορᾶζωσι πλέον τὰς ἐτησίας ἐφορᾶς, - πρᾶγμα πολὺ σπουδαῖον διὰ μίαν χώραν τόσον ἀφωσιωμένην εἰς τὰς παραδόσεις, ὅπως ἦτο ἡ Ἀγγλία. Ἀπόδειξις τῆς καταπτώσεως, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε κατέλθῃ ὁ Θεσμός, ἦσαν αἱ δυσκολίαι τὰς ὁποίας συνήντησαν διὰ νὰ ἀνασυστήσωσι τὸ παρελθόν του. Τὴν τοιαύτην ἀνασύστασιν ἀνέλαβεν ὁ πᾶστωρ Anderson κατ' ἀπόφασιν τῆς τεκτονικῆς ἀρχῆς. Ὄταν, τὴν 27ην Δεκεμβρίου 1721 ὁ Anderson παρουσίασε τὸ χειρόγραφόν του εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν 14 ἀδελφῶν, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐντεταλμένοι νὰ τὴν ἐξετάσωσι, ἡ Μεγάλῃ Στοὰ τοῦ Λονδίνου, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὁποίας εὐρίσκοντο ἄνθρωποι ἐπιφανεῖς, μεγάλης δράσεως, φροντίζοντες διὰ τὴν δόξαν τοῦ Τάγματός των, ἡ Μεγάλῃ αὕτη Στοὰ ἠρίθμει 24 Στοάς. Ὅλοι τότε ἐπεδόθησαν μετὰ μεγάλου ζήλου εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τῶν παλαιῶν Ἀρχείων. Κατ' ὁρῶσαν νὰ ἀνακαλύψωσι τὰ «Γοτθικὰ Συντάγματα», δηλαδὴ τὰ χειρόγραφα· ὁ τρίτος Μέγας Διδάσκαλος Jean-Théophile Desaguliers εἶχεν «ἀποκαταστήσει, σύμφωνα με τοὺς κανόνας, τὰς παλαιὰς εἰδικὰς προπώσεις καὶ τὰς εὐχὰς τῶν ἑλευθεροτεκτόνων» τὸ δὲ βιβλίον τοῦ Anderson συγκεντρῶνον ὅλας τὰς ἀνακαλύψεις τὰς γενομένας ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν καὶ ὑπὸ τοῦ ἰδίου συγγραφέως, καθίσταται ὁ Καταστατικὸς χάρτης, ἡ Βίβλος οὕτως εἰπεῖν τῆς νέας κατευθύνσεως τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ἀξίζει νὰ ἀναφέρωμεν τὸ ἀκριβὲς κείμενον τοῦ τίτλου τοῦ συγγράμματος τούτου, διότι τὸ βιβλίον τοῦ Anderson ἔσχε μεγίστην ἐπίδρασιν διὰ τὴν σύνθεσιν καὶ διὰ τὸ μέλλον τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ὁ τίτλος αὐτοῦ εἶναι ὁ ἐξῆς: «Τὰ συντάγματα τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων, περιέχοντα τὴν ἱστορίαν, τὰς ὑποχρεώσεις, τοὺς κανονισμοὺς κλπ. τῆς ἀρχαιοτάτης καὶ σεβασμιωτάτης, ταύτης ἀδελφότητος». Λονδίνον, 1723. (The constitutions of the freemasons-Containing the history, charges, regulations, etc. of that most ancient and right worshipful fraternity. London 1723).

Ἡ Μεγάλῃ Στοὰ τοῦ Λονδίνου, υἰοθετοῦσα τὰ συντάγματα ταῦτα τὰ ὁποῖα, εἰς τὰ Πρακτικὰ τῆς συνεδρίας τῆς 17ης Ἰανουαρίου 1723 ἀπεκάλεσε τὸ *Νέον Βιβλίον τῶν Συνταγμάτων*, καθιέρωσεν ὁριστικῶς τὸν *Κώδικα* τοῦ σύγχρονου Ἐλευθεροτεκτ.:

Αὗται εἶναι αἱ ἱστορικῶς παραδεδεγμένα, αἱ πραγματικαὶ πηγαὶ τοῦ ἑλευθεροτεκτ.· καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης (1717—1723) ἄρχεται ἡ νεωτέρα φάσις, τῆς ὁποίας ἐξέλιξις εἶναι ὁ σημερινὸς Ἐλευθεροτεκτονισμός.

ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΟΤΗΣ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΕΙΣΔΟΧΗΝ ΑΜΥΗΤΩΝ

Στοάι τινες και παρ' ἡμῖν και πανταχοῦ διακρίνονται διὰ τὴν ἀκρὰν συντηρητικότητά πρὸς αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν αὐτῶν. Τὴν τειάυτην συντηρητικότητά ἐδικαιολόγησαν πολλάκις οἱ οἰκεῖοι Σεβάσμοι ἐν ταῖς λογοδοσίαις αὐτῶν αἵτινες ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ Πυθαγόρῃ και ἐν παρελθόντι και ἐπ' ἑσχάτων.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου θερμουγὸς τῆς ἐλευθέρας τεκτονικῆς λάτρης ἐκ τῶν ἰδρυτῶν τῆς ἐν Χίῳ Σεπτῆς Στοᾶς «Ἀδαμάντιος Κοραῆς» τακτικῶς ἐργαζομένης μόλις ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἐπιχειρῶν ὡς ἐκ περισσοῦ νὰ δικαιολογήσῃ τὸν μικρὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν ἀνερχομένων μέχρι τοῦδε εἰς 28 γράφει ἡμῖν λακωνικώτατα τὰ ἀκόλουθα σοφὰ ῥήματα, ἐν ἐπιστολογραφικῇ ἀφελείᾳ.

«Πενιχρὸς ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῆς ἡμετέρας Στοᾶς. Ἄλλὰ τί τὰ θέλετε; Φοβοῦμαι τὴν ὑπεραιμίαν ἔχων πικρὰν πείραν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς. Δὲν φιλοδοξῶ νὰ παρουσιάσω τὴν Στοάν τῆς Χίου ὡς ὑπόδειγμα ἐπίζηλον, ἀλλὰ πάντως βάλνομεν μετὰ περισκέψεως και ἀπολύτου βρασάνου εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν νεοφύτων. Φοβοῦμαι και τὰς διαρροᾶς και τὴν ἀνομοιογένειαν τῆς σκέψεως παρατηρούμενην εἰς τὰς πληθωρικὰς Στοᾶς. Διὰ τὴν Στοάν τῆς Χίου, ἔχω ὄραματισμοὺς μελλοντικῆς δράσεως και ἐπιθυμῶ νὰ τὴν τηρήσω, ἴση μοι δύναμις, ἀμόλυντον ἀπὸ τὸ μικρόβιον τῶν διχονοιῶν, τῶν φιλοδοξιῶν και τῆς ἀπογοητεύσεως.»

ΠΡΟΣΕΧΕΙΣ ΕΚΔΡΟΜΗΙ Τ. Ο. Ε.

Ἀναγγέλομεν εὐχαρίστως εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας ὅτι τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα (4 1)2 μ. μ.) ὁ Τ. Ο. Ε. ὀργανώνει ἐκδρομὴν εἰς Κόρινθον και ἀρχαίαν Κόρινθον με ἐπίσκεψιν τῶν πέριξ Ἀρχαιολογικῶν Τόπων. Ἐπιστροφή Δευτέρα ἑσπέρας.

Ἐν συνεχείᾳ δὲ τὴν 22—23—24 Ἰουλίου ἐτέραν ἐκδρομὴν εἰς Ὀλυμπίαν. Ἀτμοπλοικῶς μέχρι Κατακόλου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ

ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ

Ἀμερική

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν Mellon ἐμυήθη τὴν 29ην Δεκεμβρίου εἰς τὰ τεκτ.: μυστήρια ὑπὸ τοῦ Μεγ.: Διδ.: τῆς Πενσυλβανίας ἀδ.: Smith. Εἰς τὴν ὥραιαν ἑορτὴν παρέστησαν πολλαὶ χιλιάδες ἀδ.:

—Τὸν θεμέλιον λίθον τοῦ ὑπογείου Σιδηροδρόμου τῆς Οὐάσιγκτων ἔθεσε κατὰ τὰ τεκτονικὰ ἔθιμα ὁ Μεγ.: Διδ.: ἀδ.: Gibbs, καταθέσας συγχρόνως τὸ Σύνταγμα τῆς Μεγ.: Στοᾶς ὡς καὶ ὀνομαστικὸν κατάλογον τῶν 10,000 ἀδελφῶν, οἱ ὅποιοι ἐργάζονται εἰς τὴν μεγάλην ταύτην ἐταιρείαν. Κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην ὁ ἐνδ.: ἀδ.: Gibbs ἔφερε τὸ ξίφος, τὸ ὅποion ἔφεραν ὁ Οὐάσιγκτων κατὰ τὴν θεμελίωσιν τοῦ Capitol τὸ 1793.

—Τριάκοντα ἑξ διοικηταὶ Πολιτειῶν ἐκ τῶν 48 εἶναι ἐλεύθεροι τέκτονες. Ἐκ τούτων ὁ διοικητὴς Immerson εἶναι καὶ Μεγ.: Διδ.: τῆς Μεγ.: Στοᾶς τοῦ Illinois.

Ἐν τῷ Ἀμερικανικῷ κοινοβουλίῳ εἶναι 356 ἐλεύθεροι τέκτονες καὶ δὴ 66 γερουσιασταὶ καὶ 290 βουλευταί.

Γαλλία

Τὴν 29ην Ἀπριλίου συνέρχεται ἐν Παρισίοις τὸ διεθνὲς συνέδριον τῶν Ὑπάτων Συμβουλίων τοῦ ἀρχ.: καὶ παραδ.: Σκωτικοῦ δόγμ.: τοῦ 3ου, ἐν τῷ ὁποίῳ θὰ ἀντιπροσωπευθῶσι πάντα τὰ κανονικὰ ὕπατα Συμβούλια. Ἐκ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς θὰ λάβωσι μέρος οἱ Ὑπατ.: Ταξ.: Cowles (Οὐάσιγκτων) καὶ Abott (Boston). Πρὸς συζήτησιν ἐτέθησαν τὰ ἑξῆς θέματα :

1) Ἰδρυσις κεντρικοῦ γραφείου τῶν ὑπάτων Συμβουλίων, 2) Κοινὴ ἐνέργεια ἐναντίον τῶν ἀτάκτων κέντρων, 3) Κοινὴ δρᾶσις ὑπὲρ τῆς διεθνούς εἰρήνης. 4) Προαγωγή τῆς διεθνούς τεκτονικῆς ἀλληλεγγύης. 5) Καθορισμὸς κοινοῦ τυπικοῦ μύθεως καὶ κοινῶν σημείων ἀναγνωρίσεως.

—Ἐν Ἀν.: Παρισίων ἐργάζεται ἡ διεθνὴς Στοὰ «Les amitiés in-

ternationales», τῆς ὁποίας κύριος σκοπὸς εἶναι 1) ἡ συγκέντρωσις ἀπάντων τῶν ἐν Παρισίοις διαμενόντων ἄλλοεθνῶν ἀδελφῶν. 2) Ὑποδοχὴ τῶν διερχομένων ἐκ Παρισίων ἀδ.:. 3) Διοργάνωσις διεθνῶν διαλέξεων ὑπὲρ τῆς παγκοσμίου εἰρήνης καὶ τῆς προαγωγῆς τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἰδεῶν. Ἡ Στοὰ δέχεται τοὺς ξένους ἐκάστην Δευτέραν καὶ Πέμπτην τοῦ μηνὸς 9 καὶ 30' μ. μ. ἐν τῷ μεγάρῳ Rue Puteaux 8. Οἱ εἰς Παρισίους ταξιδεύοντες ἀδελφοὶ δύνανται νὰ ἀποτείνωνται εἰς τὸν ἀδ.: Jacques Chabannes, Rue Louis David 20 bis Paris.

Ἀγγλία

Τὸ περίφημον τεκτονικὸν σχολεῖον διὰ παιδιὰ τῶν ἄγγλων ἐλευθεροτεκτόνων ἔλαβε κατὰ 1928 114.000 λίρας ὡς δῶρον. Κατὰ Ἰανουάριον 1929 ἰδρύθη νέον σχολεῖον ἔχον ἤδη 400 μαθητάς.

— Ἡ κατὰ Μάρτιον γενικὴ Συνέλευσις τῆς Μεγ.:. Στοᾶς τῆς Ἀγγλίας ἐξέλεξε ἐκ νέου Μεγ.:. Διδ.: τὸν Ἐνδ. ἀδ.: Δοῦκα τοῦ Κῶνστ.

— Ὁ Πρίγκηψ τῆς Οὐαλλίας, ὁ ὁποῖος εἶναι Μεγ.:. Διδ.: τῆς Ἐπαρχιακῆς Μεγ.:. Στοᾶς τοῦ Surrey εἶναι ἐκ τῶν ἰδρυτῶν τῆς νεωτάτης Στοᾶς Middle Temple Lodge No 5106. Ἡ Μεγ.:. Στ.: τῆς Ἀγγλίας ἀριθμεῖ 4383 Στοᾶς τακτικῶς ἐργαζομένας. Κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν ἰδρύθησαν δέκα χιλιάδες νέα Στοαί. Κατὰ τὸ 1928 ἐμυήθησαν 20011 ἀδελφοί.

Παλαιστίνη

Δι' ἰδρυτικῶς διπλώματος τῆς Μεγ.:. Στοᾶς τῆς Αἰγύπτου ἰδρύθη ἐν Παλαιστίνῃ Μεγ.:. Στοὰ ἀπαρτιζομένη ἐξ ἑπτὰ Στοῶν. Μεγ.:. Διδ.: ἐξελέγη ὁ Πρίγκηψ Ambul Fata, Μεγ.:. Γεν.: Γραμμ. ὁ Ιατρὸς Abouchedid τοῦ Τελαβίδ.

Πορτογαλλία

Ὁ Μεγ.:. Διδ.: τῆς Μεγ.:. Στοᾶς ἐνδ.: ἀδ.: Magalhaes Lima ἀπῆλθεν εἰς τὴν αἰωνίαν Ἀνατολήν εἰς ἡλικίαν 68 ἐτῶν. Ὁ ἐνδ.: ἀδ.: Lima ἦτο εἰς τῶν γνωστοτάτων προσωπικοτήτων τοῦ διεθοῦς ἐλευθεροτεκτονισμοῦ ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐλευθεροφρόνων τῆς Πορτογαλλίας.

Ἰσπανία

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἰσπανίας ἐξέδωκε ἐγκύκλιον ἐναντίον τῶν συλλόγων τῶν ρωταριανῶν χαρακτηρίζων αὐτοὺς ὡς συλλόγους τοῦ διεθοῦς τεκτονισμοῦ.

ΔΙΕΝΕΞΙΣ ΑΔΕΛΦΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΩΝ ΕΝ ΓΑΛΛΙΚΗ ΣΤΟΑ

Εἰς ἴδιον τευχίδιον ἐκδοθὲν χάριν τῶν ἀπκνταχοῦ ἐλευθεροτεκτόνων, δημοσιεύεται πλήρης ὁμιλία τοῦ ἀδ.: A. Obboff, Ὑπουργοῦ ἐπὶ Κυβερνήσεως τοῦ Σταμπολίνσκυ ἐν Βουλγαρίᾳ, γενομένη ἐν τῇ Στοᾷ «Le Général Peigné» τῆς Μεγ.: Ἀν.: τῆς Γαλλίας τῇ 26 Δ/βρίου 1928 ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Βουλγαρία ὑπὸ τὸ Κράτος τοῦ τρόμου» καὶ καταλήξασα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ Βουλγαρία ἄλλοτε στοιχεῖον εἰρήνης, ἀπέβη σήμερον ὄργανον ταραχῶν καὶ ἀνησυχίας διὰ τὴν διεθνή τάξιν.

Τῆς ὁμιλίας προτάσσεται μικρὰ εἰσήγησις τοῦ ἀδ.: G. Scellier, σεβ.: τῆς Στ.: «Le Général Peigné» ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀναφέρεται ὅτι εἰς τὴν ἀπόφασιν περὶ ἐκδόσεως εἰς ἴδιον τεῦχος τῆς ὁμιλίας τοῦ ἀδ.: Obboff ἤχθη ἐκ τοῦ λόγου ὅτι ἀδ.: τινὲς Βούλγαροι, παραστάντες εἰς τὴν συνεδρίαν τῆς Στ.: καθ' ἣν ἐγένετο ἡ ὁμιλία αὕτη καὶ λαβόντες μέρος εἰς τὴν συζήτησιν, ἐδημοσίευσαν κατόπιν εἰς ἡμερήσιον φύλλον τῆς Σόφιας, μὴ τεκτονικόν, καὶ κατὰ παράδοξον τοῦ τεκτον.: ὄρκου περὶ ἐχεμυθίας πρακτικὰ τῆς συνεδρίας, ἐν οἷς καθύβριζον τὸν ἀδ.: Obboff ἐν τῇ ιδιότητι του ὡς πρώην Ὑπουργοῦ καὶ πολιτικοῦ ἀνδρός.

Ὁ ἀδ.: Scellier δι' ἐντόνων φράσεων καυτηριάζει τὴν διαγωγὴν ταύτην τῶν Βουλγάρων ἀδ.: οἱ ὅποιοι, ἂν εἶχον ἀντιρρήσεις, ὧφειλον, ὡς λέγει, νὰ ζητήσωσι νὰ συζητηθῇ ἐκ νέου τὸ ζήτημα, ἐν Στοᾷ ὁμοῦς.

Ἐν παραρτήματι δημοσιεύονται ἐν τῷ αὐτῷ τευχιδίῳ ἐν ἄρθρον δημοσιευθὲν εἰς τὴν «Ère Nouvelle» τῆς 13 Ἰουλίου 1928 καὶ ἀποτελοῦν πραγματικὸν λίβελλον κατὰ τοῦ δολοφονηθέντος στρατηγοῦ Πρωτογέρωφ, ὁ ὅποτος τυγχάνων Μέγας Ἰδιδ.: καὶ ἰδρυτῆς τῆς Μεγ.: Ἀνατ.: τῆς Βουλγαρίας καὶ ἐκ τῶν διευθυνόντων μελῶν τοῦ Στρατιωτικοῦ Συνδέσμου καὶ τοῦ κεντρικοῦ κοιμητιῶν τῶν κοιμητιάζηδων, ἀπετέλει Κράτος ἐν Κράτει ἐν Βουλγαρίᾳ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν, τρομοκρατῶν τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα. Κατωτέρω ἀναφέρεται ὅτι ὁ Πρωτογέρωφ πολλάκις κατεχράσθη τῆς ἐμπιστοσύνης τὴν ὁποίαν εἶχον πρὸς αὐτὸν αἱ διάφοροι εἰρηνευτικαὶ ὀργανώσεις τῆς Δύσεως λόγῳ τῆς θεσεῶς του ἐν τῷ τεκτονισμῷ. Δημοσιεύεται ὡσαύτως ἐν τῷ τευχιδίῳ ἀνοικτῆ ἐπιστολὴ τοῦ Henri Barbusse πρὸς τὸν V. Basch καὶ πρὸς τὸν ἐν Παρισίοις Σύλλογον τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, περὶ τῆς

ἐπαναστατικῆς Μακεδονικῆς ὀργανώσεως τοῦ στρατηγοῦ Πρωτογέ-
ρωφ. Ἐν τῇ ἐπιστολῇ του ὁ Barbuse ἐξιστορεῖ πῶς ἡ ὀργάνωσις,
ἰδρυθεῖσα τὸ πρῶτον κατὰ τὸ ἔτος 1893 ὑπὸ ἀκραιφνῶν ἰδεαλιστῶν,
ἔσχε ὡς κύριον αὐτῆς σκοπὸν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Μακεδόνων, ἀνη-
κόντων εἰς διαφόρους ἐθνικότητας, (εἰς τὴν Βουλγαρικὴν, Ρουμανικὴν,
Ἑλληνικὴν, Σερδικὴν καὶ Ἀλβανικὴν) ἀπὸ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ. Πῶς
κατόπιν, διὰ τῆς παρεμφύσεως εἰς τὴν ὀργάνωσιν ὑπὸπτων στοι-
χείων παρεξέκλινε τοῦ σκοποῦ της διὰ τὴν κατανοτήσιν τέλος εἰς τὴν
σημερινὴν τρομοκρατικὴν φατρίαν, ἥτις κρατεῖ ἐν συνεχεί διεγέρσει
δολόκληρον πληθυσμὸν μεγάλης περιφερείας. Μόνον ἡ Κυβέρνη-
σις Σταμπολίνσκη προσεπάθησε νὰ περιορίσῃ τὴν δράσιν τῶν ὀργα-
νώσεων τούτων, καὶ τὸ ἐπέτυχεν ἐν μέρει, ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ ζωὴ τῆς
Κυβερνήσεώς του ὑπῆρξε ὀρχεῖα. Ὁ Σταμπολίνσκη ἀνετράπη, καθ' ὃν
τρόπον γνωρίζομεν, ὑπὸ τοῦ σημερινοῦ καθεστῶτος τῆς Βουλγα-
ρίας, τὸ ὁποῖον ἐξυκολουθεῖ νὰ ἀνέχηται τὴν δράσιν τῆς ἐπαναστατι-
κῆς ὀργανώσεως τῶν κομιτατζήδων.

Ἐν συμπεράσματι ὁ κ. Barbuse λέγει ὅτι ἡ ὀργάνωσις τῶν κο-
μιτατζήδων διὰ τῶν ἐγκληματικῶν της μεθόδων, τὰς ὁποίας ἔχει θέ-
σει εἰς ἐνέργειαν ἐν τῷ Σερδικῷ καὶ τῷ Ἑλληνικῷ ἐδάφει, ἀποτελεῖ
μέγιστον κίνδυνον διὰ τὴν Βαλκανικὴν καὶ αὐτὴν τὴν Εὐρωπαϊκὴν
εἰρήνην καὶ δὲν πρέπει ὁ Σύλλογος τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου
νὰ παρέχῃ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἠθικὴν ὑποστήριξιν εἰς τοιαύτην ὀρ-
γάνωσιν.

Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι εἰς βεβαίωσιν τῆς ἀληθείας τῶν πραγμα-
τικῶν περιστατικῶν, ἅτινα ἐμνημόνευσεν ὁ ἀδελφὸς Obboff δύναται
νὰ χρησιμεύσῃ ἀναφορὰ τὴν πρὸς τὴν Βουλγαρικὴν Κυβέρνησιν ἐκα-
τοντάδος κατοίκων τῆς περιφερείας Πετριτσίου, καταφυγόντων εἰς
Σόφιαν ἕνεκα τῶν διώξεων καὶ τῆς τρομοκρατίας τῆς συμμορίας τοῦ
Μιχαήλωφ, ἥτις πρὸ πολλῶν μηνῶν δημοσιευθεῖσα, ἀπεστάλη ἐπίσης
εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ Πυθαγόρου.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΒΛΗΣΙΔΟΥ (ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ) — Ἀνθρωπολογία

Ἀθήναι 1929

Ἐν τῷ μέγα μυστήριον τῆς δημιουργίας ὑπῆρξε τὸ κύριον θέμα τὸ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπασχολοῦν ἅπαντα τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα.

Ἐκ τῶν καλύπτων τὸ μυστήριον τοῦτο πυκνὸς πέπλος ἐμποδίζει τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν, ὅπως διεισδύσῃ καὶ καθορίσῃ τὸ ἐνιαῖον τῆς ὑπὸ πολλὰς μορφὰς ἐμφανιζομένης φύσεως, καθόσον αἱ ἀνθρώπινα γνώσεις περιορίζονται εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν φαινομένων καὶ οὐχ εἰς τοὺς ἐσωτερικοὺς νόμους καὶ τὰ αἷτια τῆς δημιουργικῆς ἐξελίξεως, ἅτινα διὰ τὸν μὴ μύστην ἀποβαίνουσιν ἄλυτον αἰνίγμα.

Ἐκ τῆς μύστης διὰ τῆς ἐκ τῶν γνωστῶν πρὸς τὰ ἄγνωστα μεθόδου ἐδέρσκει λύσιν τινὰ τοῦ αἰνίγματος κατορθῶν νὰ γνωρίσῃ τὸ σύμπαν ἐν ταῖς τρισὶ ἀυτοῦ μορφαῖς τὴν τοῦ παρελθόντος, τὴν τοῦ παρόντος καὶ τὴν τοῦ μέλλοντος.

Ἐν τῷ μίτον δὲ τῆς λύσεως τοῦ αἰνίγματος παρέχει αὐτῷ ὁ ἀνθρώπος, ὅστις ὑπὸ τοῦ Πρωταγόρου ἐθεωρεῖτο ὡς μέτρον ἀπάντων τῶν πραγμάτων.

Ἐκ τῆς ἀνθρώπου εἶναι τόσον πολὺπλοκος ὅσον καὶ ἡ φύσις, καθόσον εἶναι τὸ πρόσωπον, ὅπερ συγκεντροῖ ἐν ἑαυτῷ τὰς ἰδιότητας τῶν οὐρανίων καὶ τῶν ἐπιγείων σωμάτων.

Εἶναι ἡ κλεῖς πάντων τῶν ἐν τῇ φύσει προβλημάτων, καθόσον ὁ γνωρίσας ἑαυτὸν κατανοεῖ τὴν ἐν τῷ σύμπαντι θέσιν τῶν τε προσπιπτόντων καὶ τῶν μὴ ὑποπιπτόντων εἰς τὴν ὄρασιν τοῦ ἀντικειμένου.

Κράτιστον δὲ βοήθημα πρὸς μελέτην τοῦ ἀνθρωπίνου προβλήματος εἶναι τὸ βιβλίον τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θρασυβούλου Βλησίδου, ἅτε πραγματευόμενον περὶ τῆς ἐπιστήμης, ἣτις περιλαμβάνει πάσας τὰς περὶ ἀνθρώπου γνώσεις ἡμῶν.

Ἐκ τῆς ἀνθρώπου, γράφει ἐν αὐτῷ ὁ ἄδ.: Βλησίδης, εἶναι κατὰ τὸν Ranke τὸ παράδειγμα τοῦ ὅλου ζωϊκοῦ βασιλείου, ἐρευνᾶται δὲ διττῶς ὡς ἄτομον καὶ ὡς σύνολον. Τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀτόμου συλλαμβάνομεν 1) ἐκ τῆς χίττασκευῆς τοῦ σώματός του, ταύτην δὲ μᾶς διδάσκει ἡ Ἀνατομικὴ τοῦ ἀνθρώπου. 2) Ἐκ τῶν ζωϊκῶν αὐτοῦ λειτουργιῶν τὰς ὁποίας γνωρίζομεν ἐκ τῆς Φυσιολογίας αὐτοῦ. 3) Ἐκ τῆς ἀποκλίσεως τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς Κανα-

νικής του καταστάσεως, ἢν ἐρευνᾶ ἡ *Παθολογία τοῦ ἀνθρώπου* καὶ τέλος 4) Ἐκ τῆς εὐρέσεως τῶν μέσων πρὸς ἐπαναφορὰν τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ εἰς τὸ κανονικόν. Αὕτη δ' ἀποτελεῖ τὸ κύριον ἀντικείμενον τοῦ *συνδυασμοῦ τῆς Θεραπευτικῆς πρὸς τὴν Φαρμακολογίαν καὶ Ὑγιεινὴν τοῦ Ἀνθρώπου*.

Ἡ ἔννοια τοῦ ἀνθρώπου [ὡς *συνόλου* προϋποθέτει τὴν γνῶσιν αὐτοῦ ὡς ἀτόμου καὶ περιλαμβάνει Α. τὴν σωματικὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀνθρώπου ὡς συνόλου, ἐξεταζομένην ὑπὸ τῆς *Φυσικῆς ἀνθρωπολογίας*· ταύτην δὲ ὀφείλομεν νὰ μὴ συγχέωμεν μετὰ τῆς Ἀνατομικῆς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ Β. τὸν ψυχικὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου ἐρευνώμενον ὑπὸ τῆς *Ψυχικῆς ἀνθρωπολογίας ἢ ἐθνολογίας*.

Ἐκ τῶν ἄνω καταφαίνεται ἡ χρησιμότης τοῦ βιβλίου τούτου διὰ τε τοὺς ἐπιστήμονας καὶ διὰ πάντα ἄνθρωπον, ὅστις θέλει νὰ μελετήσῃ καὶ γνωρίσῃ τὸ μέγα πρόβλημα τῆς δημιουργίας, οὗ τὸ ἀνθρώπινον εἶναι μικρογραφία.

Συνιστῶντες λοιπὸν τοῦτο εἰς πάντας τοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Πυθαγόρου», εὐελπιστοῦμεν ὅτι πᾶς μελετῶν θὰ μεταχειρίζηται αὐτὸ καθ' ὄλον του τὸν βίον καὶ ὡς συνέκδημόν του.

ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΦΕΛΗ ΕΡΓΑ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Προεκηρύχθη ἤδη ἡ τετάρτη Διεθνὴς Ἐκθέσις Θεσσαλονίκης. Ἡ διάρκεια τῆς ἐκθέσεως ὠρίσθη, ὡς συνήθως, ἀπὸ τῆς 15 - 30 Σεπτεμβρίου.

Ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ, ὑπὸ τὴν προεδρείαν πάντοτε τοῦ ἐθνικοῦ καὶ φιλεπροόδου ἀνδρός, φιλάτου δὲ ἀδελφοῦ, Π. Παπαπαλάγου ἤρξατο λίαν ἐγκαίρως ἐπιμελουμένη τῶν προκαταρκτικῶν ἐργασιῶν ὅπως καὶ ἡ διαφήμισις γίνῃ εἰς εὐρύτεραν κλίμακα καὶ πᾶσαι αἱ δυναταὶ εὐκολίαι ἐξασφαλισθῶσιν ὑπὲρ τῶν ἐκθετῶν καὶ ἐπισκεπτῶν τῆς ἐκθέσεως.

Ἐξετυπώθη ἤδη εἰς καλαισθητικὰ τευχίδια, ὡς ἐν παρελθόντι καὶ ἐξαπεστάλη κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς γείτονας χώρας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀπωτέρας, ὁ κανονισμὸς τῆς ἐκθέσεως. Ἀξιόσημειωτον δὲ τυγχάνει ὅτι ὁ κανονισμὸς οὗτος ἐδημοσιεύθη εἰς ἑννέα γλώσσας ἤτοι εἰς Ἑλληνικὴν, Γαλλικὴν, Ἀγγλικὴν, Γερμανικὴν, Ἰταλικὴν, Σερβικὴν, Βουλγαρικὴν, Ρουμανικὴν καὶ Οὐγγρικὴν.

Ἐκ τούτου καταδηλοῦται, ὅτι ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπεκτείνει τὰς προσπαθείας αὐτῆς ὅπως καταστήσῃ τὴν ἐτησίαν ταύτην ἐκθεσιν σταθερὸν ὄργανον προαγωγῆς τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ τῶν γειτόνων ἰδίως Κρατῶν. Διὰ τοῦτο θὰ ἦτο εὐκτέον ὅπως κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος δημοσιευθῇ ὁ κανονισμὸς καὶ εἰς ἄλλας Σλαβικὰς γλώσσας καὶ πρὸ πάντων εἰς τουρκικὴν, καίτοι ἡ Ἑλληνικὴ καὶ Γαλλικὴ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἐπαρκοῦσαι. Περὶ τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς χρησιμότητος τῆς Ἐκθέσεως ἐγράφησαν ἀρκετὰ ἐν τῷ «Πυθαγόρα» κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος. Ἡ συμμετοχὴ δὲ πάσης ἑλληνικῆς βιομηχανίας ἐπιβάλλεται καὶ ἀπὸ καθήκοντος καὶ ἀπὸ συμφέροντος, ἔστω καὶ ἂν δὲν ἐξεδηλώθησαν εὐθύς ἀμέσως ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν, ἅμεσα τὰ ἐπωφελεῖ ἀποτελέσματα διὰ πάντας τοὺς κλάδους τῆς γεωργίας, βιομηχανίας καὶ βιοτεχνίας.

Ἡ καταβληθεῖσα πρόνοια πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐκθετῶν τεκμαίρεται ἐν τῇ Ἐκθέσει ἐγκαταστάσεως σχετικῶν γραφείων, οἷα τὰ ἐξῆς: 1) Ταχυδρομικὸν καὶ τηλεγραφικὸν καὶ τηλεφωνικὸν 2) Στατιστικῆς, 3) Ἐξευρέσεως καταλυμάτων, 4) Μεταφορῶν 5) Ἀσφαλειῶν 6) Δημοσιεύσεως ἀγγελιῶν 7) Τραπεζικῶν συναλλαγῶν.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΒΑΛΕΤΤΑΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΠΑΙΔΙΑΤΡΟΣ

Ὁδὸς Πανεπιστημίου 38

Β. Γ. ΒΟΪΛΑΣ

Διευθυντὴς Ἴατρος «Εὐαγγελισμοῦ»

Ἐπισκέψεις 3-5 μ.μ. Τηλεφ. 4-96 56 ὁδὸς Γ'. Σεπτεμβρίου

ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΖΕΡΒΟΣ

Διευθυντὴς Ἴατρος τοῦ Δημοτικοῦ Μαιευτηρίου Ἀθηνῶν

Ἐπισκέψεις 3-7 μ.μ. Τηλ. 10-20 νέον. 84 ὁδὸς Γ'. Σεπτεμβρίου

ΔΙΑ ΤΑΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ ΣΑΣ

Προτιμήσατε τὸ Γραφεῖον

ΜΗΝΥΤΩΡ

ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΗ Σ, ΑΘΗΝΑΙ

Διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ ἄδ.: ΑΓΓ. Ι. ΤΡΩΙΑΝΟΥ

ΚΤΗΜΑΤΟΜΕΣΙΤΗΣ Γ. ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΑΚΗΣ

Μητροπόλεως 1 (Πλατεία Συντάγματος)

Ἀθῆναι Τηλ. Νο 159

Ἄγοραϊ — Πωλήσεις — Ἐνοικιάσεις — Δάνεια

ΙΑΤΡΟΣ ΠΟΛ. Θ. ΒΕΖΙΡΤΖΗΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ κλπ.

Εἰδικῶς ἀσχοληθεὶς ἐν Βιέννῃ, Βερολίνῳ
καὶ Παρισίοις.

Δέχεται 9-12 καὶ 4-7

Πατησίων 15γ'

ΘΕΟΧΑΡΗΣ Κ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Ἐπέφερε τὸ ἱατρεῖον του Ἀχαρνῶν 13α καὶ δέχεται 9-12 καὶ 3-7

ΕΜΠΟΡΙΟΝ-ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΟΔΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 22

ΤΗΛΕΓ. ΔΙΕΥΘ.: ΠΑΡΠΑΠ

ΚΩΔ.: Α. Β. C. 6 ΤΗ

ΤΗΛΕΦ: 14-93

Π. Ν. ΠΑΠΑΠΑΝΑΓΟΥ & Γ. Σ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ

ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ ΕΙΔΗ

ΣΙΔΗΡΟΣΩΛΗΝΕΣ - ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ
ΑΝΤΛΙΑΙ
ΒΕΝΖΙΝΟΚΙΝΗΤΟΙ-ΧΕΙΡΟΚΙΝΗΤΟΙ
ΑΝΕΜΟΚΙΝΗΤΟΙ
ΒΑΘΕΩΝ ΦΡΕΑΤΩΝ Κ.Λ.Π.

ΥΛΙΚΑ

ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ - ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ
ΕΡΓΑΛΕΙΑ
ΤΕΧΝΙΤΩΝ - ΕΡΓΑΤΩΝ
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
ΜΗΧΑΝΩΝ - ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΩΝ

**ΑΠΟΘΗΚΗ ΧΑΡΤΟΥ
Κ. Α. ΜΙΜΗΚΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑ**

8-ΟΔΟΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ-8

(ΣΤΟΑ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ)

ΑΘΗΝΑΙ

Τηλέφωνον νέον 7-59

*Χάρτης γραφής, δημοσιογραφικός, περιτυλίξεως, τυπογραφικός
λιθογραφικός, δι' εκδότας κ. τ. λ.*

Α. Β. ΤΖΩΡΤΖΟΠΟΥΛΟΣ
ΙΑΤΡΟΣ & ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Τ. 'Επιμελητής 'Οδον]κής Σχολής 'Εθν. Πανεπιστημίου

ΙΑΤΡΕΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

Πατησίων-Χαλκοκονδύλη 22 Δεωφ. Γεωργίου Α΄.-Βενιζέλον 108

ΩΡΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΝ

9-12 π. μ. και 3-7 μ. μ. και επί συνεντεύξει

*Πλήρης εγκατάστασις ακτίνων Röntgen δι' ακτινοσκοπήσεις
και ακτινογραφίας τών οδόντων.*

Τιμαί προσιταί. Εύκολιαί πληρωμών διά μηνιαίων δόσεων.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΒΑΛΕΤΤΑΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΠΑΙΔΙΑΤΡΟΣ

Ὁδὸς Πανεπιστημίου 38

Β. Γ. ΒΟΪΛΑΣ

Διευθυντὴς Ἴατρος «Εὐαγγελισμοῦ»

Ἐπισκέψεις 3-5 μ.μ. Τηλεφ. 4-96 56 ὁδὸς Γ'. Σεπτεμβρίου

ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΖΕΡΒΟΣ

Διευθυντὴς Ἴατρος τοῦ Δημοτικοῦ Μαιευτηρίου Ἀθηνῶν

Ἐπισκέψεις 3-7 μ.μ. Τηλ. 10-20 νέον. 84 ὁδὸς Γ'. Σεπτεμβρίου

ΔΙΑ ΤΑΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ ΣΑΣ

Προτιμήσατε τὸ Γραφεῖον

ΜΗΝΥΤΩΡ

ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΗ 8, ΑΘΗΝΑΙ

Διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ ἄδ.: ΑΓΓ. Ι. ΤΡΩΙΑΝΟΥ

ΚΤΗΜΑΤΟΜΕΣΙΤΗΣ Γ. ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΑΚΗΣ

Μητροπόλεως 1 (Πλατεία Συντάγματος)

Ἀθήναι Τηλ. Νο 159

Ἀγοραὶ — Πωλήσεις — Ἐνοικιάσεις — Δάνεια

ΙΑΤΡΟΣ ΠΟΛ. Θ. ΒΕΖΙΡΤΖΗΣ

ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ κλπ.

Εἰδικῶς ἀσχοληθεὶς ἐν Βιέννῃ, Βερολίνῳ

καὶ Παρισίοις.

Δέχεται 9-12 καὶ 4-7

Πατησίων 15γ'

ΘΕΟΧΑΡΗΣ Κ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Γετέφερε τὸ ἱατρεῖον του Ἀχαρνῶν 13α καὶ δέχεται 9-12 καὶ 3-7